

Published and distributed
under Permit (No. 739) author-
ized by the Act of October 6, 1917
on file at the Post Office of
Boston, Massachusetts. By
order of the President
A. S. Burleson.
POSTMASTER GENERAL.
Tel. So. Boston 2408.

SANDARA

AMERIKOS LIETUVIŲ TAUTINĖS SANDAROS LAIKRAŠTIS

The Lithuanian Weekly "SANDARA"
Published by the Lithuanian
National League of America.
K. J. PAULASKAS
Sec'y and Business Mgr.
YEARLY SUBSCRIPTION RATES:
In the United States \$2.50
To Foreign Countries \$3.00
"SANDARA"
327 E Street, Boston 27, Mass.
KAINA 5 CENTAL

No. 11

So. Boston, Mass., Kovo (March) 16 d., 1922m.

Metai IX.

Rusija Grumoja Lenkijai Kare

KLAIPIEDIEČIAI IŠRINKO TAUTOS TARYBĄ.

Popiežius Pius XI Buvo Paderewskio Burdingierius

KAM PARDUOS ŽEMĘ LIETUVOJE

Prasidėjo Kunigo Teismas.

LENKAI IMA KRUTĖTI.

RUSAI GRUMOJA LENKAMS KARE.

MASKVA, kovo 12 d. Jurgis Čičerinas, Sovietų Rusijos užsienių ministeris, nusiuntė Lenkijai notą, reikalaujančią, kad būtų panaikintos visos "baltosios" organizacijos, kurios formuojasi Lenkijoje. Persergsti Lenkija, kad kilus užpuolimui iš Lenkijos pusės, bus daromas skirtumas tarp reguliarių armijų ir visokių ne-reguliarių organizacijų. Ir persergsti Lenkija, kad jei ji ir ilgiau lauzys Rygos sutartį, tai gali ateinantį pavasarį susilaukti karės su rusais.

KLAIPIEDIEČIAI IŠRINKO NAUJĄ TAUTOS TARYBĄ.

VASINGTONAS, III. 7 d. (Elta) Klaipėdos lietuviai išrinko naują Tautos Tarybą, sudarė savo direktorią, atsaukė savo atstovus iš Krašto Direktorijos ir priėmė protesto rezoliuciją prieš Arbeitsgemeinschaftą. Tarp kitako rezoliucijoje sakoma: "Mes negalime ilgiau bėpakešti mūsų teisių susiaurinimo ir atsisakome toliau dalyvauti krašto valdyme."

POPIEŽIUS STALAVOJ SI PAS PADEREVSKI.

Lenkų laikraščiai praneša, kad p. Ignacy Jan Paderewski, buvęs Lenkijos premjeras, dabar gyvenantis ties Paso Robles, Cal., gavo nuo dabartinio šv. Tėvo Pius XI palaiminimą sau ir visiems Amerikos lenkams.

Ir tie patys laikraščiai primena, kad Paderewskiui būnant Varšuvoje, dabartinis popiežius buvo kardinalas Ratti ir buvo pirmesniojo popiežiaus nuncijus Lenkijai. Ir sako, kad kard. Ratti (dabartinis popiežius) labai tankiai viešėdavo pas Paderewski, net viena kartą visą mėnesį gyvenęs pas Paderewski, arba, kaip amerikiečiai sako, buvo ant "burdo."

KAS PERKA BONUS — TAS TURĖS TEISĖS LIETUVOJE PIRKTI ŽEMES.

VASINGTONAS, III. 10 d. (Elta) Ministerių Kabinetas įnešė į Steigiamąjį Seimą įstatymo projektą sulgy kuriuo sugrįžę Amerikos lietuviai tik tie tegalės žemės pirkti Lietuvoje daugiau nei 20 deš., kurie bus

pirkę Lietuvos Laisvės paskolos bonų. Kiekvienis 5 doleriai įvesdinti į bonus sulgy įstatymo projektu, duoda teisės pirkti vieną dešimtinę žemės.

PRASIDEDA KUNIGO TEISIMAS.

MONTREAL, kovo 14 d. prasidėjo teismas katalikų kunigo Adelardo Delorme, kaltinamo užmušimu jo pusbrolio, kad įgyti jo apdraudimo pinigais. Kunigo advokatas spyrėsi, kad teismas būtų sulaukęs kaltinamasis kunigas esant tokiam proto sumišime, kad jis nežinošias, kas apie jį darosi. Vienok teismas nusprendė vesti toliau bylą ir pradėjo kamantinėti liudininkus.

LENKAI IMA JAU KRUTĖTI.

VASINGTONAS, III. 6 d. (Elta) Lietuvos Užsienių Reikalų Ministeris Prof. Jurgutis š. m. kovo mėn. pasiuntė Tautų Sąjungos Sekretoriui p. Drummond'ui notą protestuodamas prieš lenkų įsiveržimą neutralen zonon.

Lenkų kareiviai sapierai įėjo į neutralę zoną ir ėmė taisyti gelžkelių Varėnos-Rudnikų srityje. Lietuvos vyriausybė žiūri į tai kaip į nukreiptą į Lietuvą priešininkų žygį, laužantį lenkų iškilnius pažadus, duotus Tautų Sąjungos Tarybai, ir kadangi tasai žygis gali iššaukti kraujo praliejimą, todėl Lietuvos Vyriausybė prašo Tautų Sąjungos Tarybos padaryti intakos į lenkų vyriausybę, kad juostos neutralumas būtų užlaikomas ir kad minėtieji lenkų neprietelingi žygiai būtų sulaukyti.

Lietuvos Atstovybė tą pačią dieną pranešė kablegramomis turinį Valstybės Sekretoriui p. Charles E. Hughes.

LIETUVOS ATSAKYMAS I LENKŲ PAKVIETIMĄ DALYVAUTI KONFERENCIJOJE DĖL EPIDEMIJŲ.

VASINGTONAS, III. 9 d. (Elta) Lenkijos pakvietimu dalyvauti konferencijoje dėl epidemijų Lietuvos ministeris pirmininkas atsakė, kad Lietuva energingai kovoja su epidemijomis einančiomis iš Rusijos ir Vilnijos ir kad ji sustabdė gyvulių marą. Lenkijos pakvietimas

iduotas Raudonajam Kryžiui. Lietuva sveikino Lenkijos koordinacijos principa, betgi pareiškė, kad ji negali dalyvauti konferencijoje, nes Lenkija nepildo Suvalkų sutarties.

PABALTIJOS VALSYBIŲ KONFERENCIJA TAUTINIŲ MAŽUMŲ TEISĖMS NUSTATYTI.

VASINGTONAS, III. 8 d. (Elta) Greitai įvyks dalyvaujant Tautų Sąjungos atstovui Lietuvos, Latvijos ir Estijos konferencija tautinių mažumų teisėms nustatyti tuose kraštuose. Vieta konferencijai dar nepaskirta.

BAGDONAS PASKIRTAS MASKVOS ATSTOVYBĖS PATARĖJU.

VASINGTONAS, III. 8 d. (Elta) Lietuvos atstovybės Maskvoje patarėju vietoje Avizonio laikinai paskirtas eiti pareigas Tremtinių Skyriaus vedėjas, Bagdonas.

BENDRAS SKAIČIUS IŠVAŽIAVUSIŲ LIETUVON SIEKIA 20,000.

VASINGTONAS, III. 10 d. (Elta) Eltos pranešime iš kovo 3 d. išibrovė klaida. Vieton pažymėtos 1161 vižos išduotos ligi 1922 m. sausio 1 d. turi būti 4161 viža. Tokiu būdu bendras skaičius išvažiavusių Lietuvos siekia apie 20,000 asmenų.

SENATAS NEPRIIMA WASHINGTONO SUTARČIŲ.

WASHINGTON, D. C., kovo 14 d., po ilgų ginčų Senatas atmetė abudu pataisymu prie "keturių galybių" sutarties. Vienas buvo atmetas 55 balsais prieš 30, kitas 50 balsų prieš 27.

LIETUVOS ŽINIOS.

SUBAČIUS, Panevėžio apskr. Praėjusių metų pabaigoje įvyko miško pardavimo varžytinės. Susirinko daug ukininkų, tikėdamies nusipirkti taip reikalingo šiuo metu medžio. Tačiau tokia buvo paskeibia kaina, kad nieks valstiečių jos įkasti negalėjo. Tik vieni spekuliantai ir šmugelninkai varžytinėmis pasinaudojo. Grįžo visi valstiečiai namo nusiminę, peikdami vietos savivaldybių tvarką. P. Pauliukas

GUČIUNŲ kaimas, Rokiškių apskr., Salų val. Kalėdų šventėse dar saulei nenusileidus pasigirdo griežimas, girtų dainavimas. Vakarė susirinko nemažas jaunimo būrelis. Tuojau prasidėjo visokios šlykščios kalbos, visoki netinkami girtų juokavimai ir tt. Tokiuose girtų žaisluose ne tik vaikai, bet ir mergaitės, dar

Lietuvos Užsienių Politika Ir Kas Toliau

Nuo to laiko, kada Lietuvoje "nelabasis" atidengė vedamą užsienių ministerijoj šmugelį ir kunigas Purickis, daugiausia d-rui Griniui reikalaujant užsienių ministerija pateko į kito kunigo rankas, butent profesoriaus Jurgučio.

Naujas užsienių ministeris mažiau yra žinomas Lietuvos visuomenei negu kunigas Purickis. Jis mokytojas kunigų seminarijoj Kaune ir, matomai, dėlto jį ir oficialiuose dokumentuose kaip kad prezidento akte, kuniga Jurgutį į ministerius skiriant, jį vadina profesorium.

Kunigas Jurgutis yra St. Seimo narys ir vienas iš padoriausių krikščionių demokratų ir kunigų. Steigiamajam Seime jis buvo nariu finansų ir biudžeto, o taipgi užsienių komisijoj, dalyvavo Briuselio ir Talino konferencijoj, todėl ir užsienių politikoj yra šį tą girdėjęs.

Užėmęs vietą užsienių reikalų ministerio ar tai iš didelio naiviškumo ar kad davus progos žinomam kunigui Bučiui "Laisvėje" išgirti jį už darbštumą, išvaidinti Lietuvos diplomatijos "tvirtovė" (žiūr. "Laisvė" No. 20 iš vasario 23 d.) kunigas Jurgutis pradėjo poškinti notą po nauai lenkams. Sausio 27 dieną siunčia Skirmuntui notą siulydamas pradėti su lenkais tiesiogines derybas, o prieš tai grįžti prie status quo kaip kad buvo prieš Suvalkų sutarties sulaužymą.

Visus nustebino tas žygis, kadangi aišku buvo kiekvienam, kad lenkai tam ir sulaužė Suvalkų sutartį, kad ją būtų nereikėtų vykinti, kad Vilnius neliktų Lietuvai...

Skirmuntas (Lenkijos užsienių ministeris) Lenkų valdžios vardu pranešė, kad jis tinkas užmegsti tarp Lenkijos ir Lietuvos Respublikų konsularius santykius ir pradėti derybas, tačiau grįžti prie Suvalkų sutarties jis nemato reikalo.

Prasidėjo ir tolymesni Jurgučio su Skirmuntu susirašinėjimai.

Paskutinėje savo notoje Lietuvos užsienių ministeris pasiūlė Lenkams pasiūduoti Tarptautiniam Teismui. Versalės sutartis nu-

REIKALINGI DARBININKAI

Norintieji prisidėti prie demokratinio ir laisvo Lietuvos kultūros ir politikos vystymosi atsišaukite prie: **Lietuvių Politinis Įždas** 3252 So. Halsted St., Chicago, Ill.

matė sudarymą Nuolatinio Tarptautinio Teismo, kuris dabar ir yra įkūnytas Haagoj. To teismo statuto 36 st. 2³ numato, kad sutikus abiem pusėm gali būti perduota teisman reikalas pripažinimo tikrybės įvykusios tarp dviejų valstybių ar kelių sutarties sulaužymas.

Remanties tuo straipsniu Lietuvos užsienių ministeris vasario 22 d. ir pasiūlė lenkams eiti į Teismą, kad išaiškintų tikrybę fakto ar ištiesių Suvalkų sutarties, padaryta 1920 m. spalio 7 d. tarp Lietuvos ir Lenkijos valstybių buvo Lenkijos sulaužyta.

Kadangi Lietuvos Steigiamasis Seimas yra ratifikavęs Nuolatinio Teismo statuto pasirašymo protokolo tokį tad pasiūlymą ir galėjo padaryti Lenkams.

Iš karto rodesi, kad tai yra itin rimtas žygis Lietuvos užsienių politikos vedėjo. Tačiau arčiaus prisiziūrėjus teko pastebėti, kad praktinėms ir net politikos reikšmės vargu tas žygis gali turėti.

Visam maščianiam pasauliui yra palikę aišku, kad lenkai sulaužė Suvalkų sutartį, kad jos nepildžius ir kad Želigovskis yra nekoksai ten pramanytas maištinnikas, o disciplinuotas Pilsudski kareivis. Ką tad gali reikšti lenkams nesutikti eiti į Teismą arba visai neduoti atsakymą į pasiūlymą? Žinoma gali būti geru daiktu, kad duodama progos dar kartą parodyti pasauliui, kas tokie yra lenkai, bet kartu yra ir bergėdžiu daiktu vesti tas taisytes, kurios nieko naujo nepasako, kadangi kokios valstybės ir nebūtų politikos veikėjas dėl teisėtumo Želigovskio žygių abejojimų nekyla.

Dėl tų gausingų notų Lietuvos - Lenkijos santikiai neįeis į kitokią fazę. Jurgučio notos ir Skirmunto atsakymai į jas tiek te ir davė "realingumo", kad "Laisvė" buvo progos į padanges iškelti diplomatinis gabumus naujo ministerio.

Ką gi mano daryti dabartinė vyriausybė, kad greičiau atgavus Vilnių, nustatytų Lietuvos - Lenkijos sienas nei naujo ministerio pirmininko deklaracija nei užsienių ministerio darbuoto nerodo.

O juk žinoma yra, kad pradėjus kurtis Baltijos valstybių sąjunga taip reikšminga Lietuvai pradėjo stiprėti, apėinant Lietuvą. Yra visiškai pamatuotų žinių, kad suomiai, matomai prisibijodami bolševikų dėl kivičių Karelijos klausimu, sudarė karo konvenciją su imperialistine Lenkija. Į tą karo konvenciją greitu laiku dar turi įeiti latviai su estais. Prieš Genuos konfe-

renciją dar turi įvykti Varšuvoj Baltijos (sic!) valstybių konferencija, kur dalyvaus suomiai, estai, latviai ir lenkai. Svarbiausiu "pribaltininkų" darosi lenkai, kurie turi intakos į tikrąsias Baltijos valstybes, su kuriomis pakeliui Lietuvai. Tačiau prie dabartinio užsienių reikalų ministerio tiesyčiai su Baltijos valstybėmis atspalaidoja. Baltijos valstybės iki šiam laikui nerėmė ir tebeneremia mūsų Vilniaus klausimu ir tai yra didelis nepasisekinimas Lietuvos politikos vedėjų.

Lietuvos klausimas gali iškilti ir Genuos konferencijoj. Buvo manyta, kad nedalyvaujant Lietuvai jos kailį kliudys valstybių konferencija, nes iš pradžių bus antantą nusistatymas Lietuvos į konferenciją nekviesti. Pakvietimą gavus jau yra nuskirti ir žmonės kurie dalyvaus Genuos konferencijoj. Delegacijos pirmininku bus ministeris pirmininkas Galvanauskas, delegacijos nariu Lietuvos atstovas Londone Neruševičius ir sekretoriumi užsienių reikalų vice-ministeris p. Klimas.

Kadangi Genuos konferencijoj bus be ekonominių klausimų, be abejoj, gildinama ir politiniai, o pirmoj eilėj Europos taikos patvarumo ir jos atstatymo reikalas, turės iškilti ir nesureguliuojamas Lietuvos Lenkijos klausimo, kuris žymiai tam reikalui kenkia. Be to ir Versalės taikos sutarties atatinamas punktas numato, kad Lenkijos sienos nustatomos aliančių, Augščiausioji Taryba atideda tą klausimą tik dėlto, kad Rusijoj yra ne tokia valdžia, kokios kad ji pageidautų ir kad francuzai remia Rygos sutartį. Tačiau padėčiai ir pažiūrai į dabartinius rusus keičianties gali kilti klausimas peržiūrėjimo Lenkijos Rusijos sienų, Rygos sutarties nustatytą. Išrilytū tada ir Lietuvos sienų klausimas. Paaiškėjus konturams Genuos konferencijos bus matytis, ar turės Lietuvos politika koją nors naudą iš tos konferencijos.

Ne be to, kad Lietuvos klausimas gali būti svarstytas Augščiausioj Taryboj arba visoj savo pilnumoj atiduotos Tarptautiniam Teismui.

Kad nesulaukus blogesnės padėties, kokia kad buvo Hymanso sumanymą Lietuvai persant, šiuo momentu yra reikalinga mūsų užsienių ministeriui turėti didelio budrumo.

Sunku tikėti, kad žmogus tik pradėdas užsienių politikoj rėplioti tą budrumą galėtų padaryti.

Lad. Natkevičius, St. Seimo narys.

A. L. T. S. REIKALAI

NAUJI NARIAI ISTOJO I A. L. T. SANDARA.

Prie 5 kp., Baltimore, Md.:
Ignas Urbetis,
Felixas Rutkus.
Prie 7 kp. So. Boston, Mass.:
J. J. Brazdžiūnas.
Prie 16 kp., Worcester'yje:
Kleofas Zurlis.
Prie 36 kp., Pittsburgh, Pa.:
Liud. Terminkas,
Augustas Ullis,
Karulis Krikštonis,
Nikodimas Dobravolskis,
Kazys Barzda,
Antanas Daugininkas,
Leonas Balčius,
V. Demikis,
Petras Jurkonis,
Pranas Venslovas,
Simonas Malinauskas,
Petras Miliutis,
Kastantas Stravinskas,
Karulis Packevičius.
Prie 42 kp., Priladelphia.:
Dr. Ignas J. Stankus.
Prie 72 kp., Los Angeles, Cal:
K. Starkus,
J. S. Vassel,
A. Rickis,
F. Pociunas.
Aukos skolų išmokėjimui.
A. N. Draugas So. Bostone \$2.00
A. Trainavičius 1.00

SANDARIEČIŲ ŽINIAI.

Sandariečiai jau nuo seno pageidavo paskaitos. Tad šiuo metu kreipi visų dėmę, kad paskaita jau atspaudinta po vardu AMERIKOS LIETUVIAI IR LIETUVA. Ši paskaita nušviečia visą amerikiečių lietuvių veikimą link Lietuvos, pradėdant tuo laiku, kada dar pradėjo organizuotis partijos, ir baigiant šiomis dienomis. Kiekvienam Sandariečiui ar "Sandaros" skaitytojui patartina šią paskaitą išgityti. Knygelė susideda iš 25 puslapių, su gražiais viršeliais, kainą tik 10c. Patartina kiekvienai kuopai pasiimti po keletą desėtkų ir paskui išskleisti kaip tarp savo narių, taip ir tarp vietos lietuvių. Tad pasiskubinkite su užsakymais.

Sandaras Adm.

PITTSBURGIEČIŲ VIRŠUS.

Naujų narių vajuje pittsburgiečių 36 kp. pralenkia bostoniečių 7 kp. — 36 kp. turi narių 160, o bostoniečių 7 kp. 146. Bostoniečiai laikykites, o pittsburgiečiai nepasiduokite! Į darbą visos kuopos.

PRIEJO LIEPTO GALĄ.

Visokių rekordų tankiai teko girdėti gajinant klerikalų grafonus, ypač "Daršką," kuris norėdamas hipnotizmu užmigdyti savus skaitytojus, įvairiaisiais budais šmeiždamas Sandariečius, perstatydavo juos nieko nereiškančiais ir priėjusiais liepto galą.

Vienok gyvenimas mums parodė visai ką kitą. Jis jei ne šiandien, tai ryto iškelia viešumon kiekvieno darbus; ar jie yra geri ar prasti, ir kiekvienas už savus darbus turi atsakyti. Nuo pat Lietuvos apskelbimo laisva nepriklausoma valstybe, kada ja apgulė įvairūs priešai, idant išplėsti tą sunkiai iškovotą laisvę, ir kada pas amerikiečius atvažiavo jau laisvos Lietuvos atstovas ypatoje Jono Vileišio prašyti amerikiečių lietuvių tinkamos paramos, kad apginti tą sunkiai iškovotą laisvę

savo motinos Lietuvos, Sandariečiai neatsizvelgdami į savos partijos reikalą miršo juos ir stoji vientiki į valstybinį darbą. Gi klerikalai tais laikais per savo organus triubijo priešgaitininius straipsnius prieš atstovybės darbus, kuriuos Sandariečiai nuosirdžiai rėmė. Klerikalai dėjo visas pastangas, kad tie darbai nebūtų našūs, griovė visas Lietuvą šelpiančias įstaigas, kurių komitetuose buvo Sandariečiai arba Sandarai artimi žmonės. Na ir tuo pačiu laiku, kada Lietuva šaukėsi pagalbos, jie visai neatšizvelgė į tai, vientik varė didžiausią agitaciją už savus fondus, ir tuomi suko sau neišdraskomus lizdus ir rengėsi prie įvairių smuglerysčių ir spekuliacijų.

Vėliaus, įvykus permainingoms atstovybėje, ir klerikalams pradėjus rėkauti, kad dabar turime tikrai savo atstovą, buvo manyta, kad jau dabar tai Lietuva gaus tinkamą paramą, nes pats klerikalų vadas kun. Kemėsis Detroit, Mich. neišleido Sandariečių į bonų stoties komitetą sudarantį prie naujos misijos. Jis pasakė: Jus, Sandariečiai, esate nieko nereiškančiai, ir su jumis nėra reikalo skaitytis.

Na ir kas išto išėjo? Sandariečiai nepriėmė į bendrą darbą pasitraukė, ir pradėjo rupintis daugiau savais reikalais, o Lietuvos šelpimo visas vairs pasiliko tu "daug reiškančių" klerikalų rankose. Ir ką mes šiandien matome? Kokią pagalbą Lietuvai suteikia tie "daug reiškančiai"! Vieton rinkti aukas Vilniaus atvadavimui ir pirkti paskolos bonus, varo atkaklią agitaciją už savo "kultūros vaju," už įrengimą kartuvių Lietuvoje.

Gi kada Sandariečiai pradėjo daugiau rupintis savo reikalais, ir kada pradėjo agitaciją už Politinį Izdą, reiška, už išgriovimą kartuvių Lietuvoje, klerikalai pasijuto kaip nuogi dilgynėje. Štai "Garso" Nr. 10 š. m. protokole iš A. L. R. K. Federacijos Tarybos suvažiavimo, laikyto vasario 22 ir 23 dd. Brooklyn, N. Y., randame rezoliuciją prieš Politinį Izdą. Toje rezoliucijoje federacininkai sako, kad kada Lietuvos dalys, Vilniaus sritis ir Klaipėdos kraštas dar nėra atvaduoti, kada Lietuvai dar grėsia pavojus nuo išlaukinių priešų, Sandariečiai, paminėję tautos reikalus, varo agitaciją už savo Politinį Izdą, už platinimą liberalizmo Lietuvoje. Gerai. Bet kodėl klerikalų Federacinėje taryba neatsizvelgia į tai, kad kada Sandariečiai dirbo Lietuvos darbu, tai klerikalai varė atkaklią agitaciją už savo Tautos Fondą, už protiškos vergijos palaikymą Lietuvoje. Gi kiek vėliaus, kad amerikiečiai lietuviams persitikrino, kad jų aukos į T. F. yra bizunas ant jų pačių kalnierių, ir kada aukos paliovė plaukti, tai klerikalai parsitraukė iš Lietuvos Bumšus, Garmus, Bagdonus, ir visą tą gaują apvilke tik jau kitu ploščiumi, butent "kultūros vaju," paleido po amerikiečių lietuvių kolonijas pačių katalikų negerovei išviloti iš jų sunkiai užprakaituotus cen-

tus. Jie kas kart vieną po kitam kinkė naujus aržilus į klerikaliską vežimą, kurie jį traukė link Varšuvos, link savo brolių Kristujė. Matant tokias klerikalų šelmystes, mantant jų šmugleriamą Lietuvijoje ir spekuliacijas valstybės pinigais Amerikoje; matant išsprendimą žemės reformų Steigiamajam Seime, kurios yra tinkamos ne darbo žmonėms, bet tik klebonams ir dvarininkams — argi gali ilgiau pakęsti ta duosnioji amerikiečių lietuvių visuomenė? Argi ji gali ir toliaus leisti tyčiotis iš jų šventų troškimų?

Aišku, kad ne! Nes kiekvienas pasipiktino klerikalų pragaištinga politika ir jų plenuojamomis kartuvėmis. Tas pasipiktinimas pasirodo tame, kad nauji nariai kas kart vis daugiau dėdasi prie Sandaros. Gausios aukos į Politinį Izdą plaukia, ir beabėjo kad plauks ir aukos kiekvienas lietuvis, kurs tik trokšta pilnos laisvės savo tėvynei, kad ji būtų laisva, bet ne kartuvėmis apstatyta. Gi klerikalai lai sau sukauja, kiek tik jų gerklės leidžia. Jie tais savo šukavimais neužgriaunus laisvės idėjos, ir tais visokiais savo hipnotizmais turės paliauti migdyti lietuvių liaudį ir, vieton stumti kitus nuo liepto galo, pats greičiau nuo jo nupuls.

K. J. PAULASKAS,
Sandaros sekr.-adm.

Iš A. L. T. S. Kp. Veikimo.

PITTSBURGH, PA.

A. L. T. Sandaros 36-ta kuopa turėjo Jukerio ir Sixtiko partiją vasario 27 d. L. Piličių Name. Minėta D-ja savo namą davė uždyką Sandariečiams. Į jukerio partiją susirinko gražus buelis vietos lietuvių, nors tą patį vakarą šale buvo bažnytinis jukeris ir šokis. Dovanas jukeriui sudovanojo lietuvių biznierių; nors buvo ir nuo svetimtaučių, bet lietuvių davė geriausias dovanas. Pirmą dovana buvo 25 svarai cukraus, kuriuos aukojo F. Venslovas (gražniausias): antra — kumpe, paskui cigarų dėžė, taukų ir daug mažesnių daiktų viso 24 dovanos.

Pirmą laimėjo E. Pauras, antrą P. Matulis ir trečią J. Naravas ir visos eilės kiti. Pračiuopos prisirašė keletas naujų narių. Taigi Sandariečių veikimas pilnai įsisubavęs ir daug aiškint nereikia, kas yra Sandara ir kodėl reikia prie jos dėtis. Žmonės patys pradeda suprasti ir stoji į Sandariečių eiles, nes daugelis pamatė, kokius įstatymus nori pervaryt Lietuvos kunigėliai — kad visas žemes vėl atiduot kunigams ir ponams, kurias jie turėjo baudžiovos laisvę. Taigi visi, kurie tik šiek tiek patys protauja, aiškiai pamatė, kad tik Sandariečiai (vidurinė sriovė) rupinasi Lietuvos Nepriklausomybe, o kas tik propagandos varymu. Klerikalai pinigų rinko Lietuvos baduoliams, o pinigų aikvojo pirkimui kelnių ir sijonėlių, ir kad Lietuvoje baudžiovą vėl įvedus. O komunistai ir renka Rusijos baduoliams, bet čia propagandą varo, kaip įvedus komunistą, o Lietuva atiduot Rusijos vergijon. Taigi Lietuvos likimu rupinas tik tikrieji tėvynainiai, kurie susipietę prie Sandaros čia A-

merikoje, o Lietuvoj tai V. Sąjunga ir Soc. Liaudininkai, kurie ir nori Lietuvai laisvės ir nepriklausomybės patiemis lietuviams, o ne atiduot lenkams ar rusams. Todėl ir dedas prie Sandaros, kad pagelbėjus savo vienmėnčiams ir kad iškovotai laisvei neduot vėl pražuti.

J. Virbickas.

BALTIMORE, MD.

Vasario 24 d. buvo laikytas A. L. T. S. 5-tos kuopos susirinkimas. Apkalbėjus organizacijos reikalus, buvo išklaustas raportas delegatų, kurie vaikščiojo į Baltimorės lietuvių Tarybą. Iš raportu pasirodė, kad šiuos metus su klerikalais nėra galima veikti bendrai jokiuose Lietuvos reikaluose.

Nebuvo galima bendrai surengti Liet. atst. Čarneckiui prakalbas, nebuvo galima bendrai surengti nei apvaikščiojimo ketverių metų sukaktuvių Lietuvos Nepriklausomybės. Jie ateina neva pakviesti Tarybą į bendrą veikimą, ir kaip tik Taryba sutinka bendrai veikti ir nusiunčia savo atstovus tartis, tai nuo klerikalų išgirsta, kad: "musų jau viskas yra surengta ir jus tik ateikite pas mus." Na, apie programą ir aukas tai nei neužsimink. Čia tai jau musų klerikalų dalykas. Žinoma, Taryba tokiomis išlygomis negalėjo sutikti, ir bendras darbas neįvykdavo.

Apvaikščiojant 4-rių metų sukaktuves Lietuvos nepriklausomybės vasario 16 d. klerikalai buvo net du sykiu atėję užkviesti Dr. Venčių ir bandė pertikrinti, kad apvaikščiojimas yra rengiamas bendrai, nors Dr. Venčius jau seniai buvo apsiėmęs kalbėti Tarybos surengtose prakalbose. Daug kas būtų galima pasakyti apie vietos klerikalų veidmainišką politiką, bet dėl šventos ramybės reikia nutylėti, nes tas jiems nieko negelbės, kad juos neperspėja Lietuvos atstovas p. Čarneckis.

Prie kuopos tą susirinkimą prisirašė du nauji nariai. Sekantis kuopos susirinkimas bus kovo 31 d., 7:30 val. vakare Lietuvių Svetainėje, knygyno kambariuose. Nepamirškite visi susirinkti ir naujų atsivesti, nes yra labai daug svarbių reikalų, nes iš laikraščių matyt, kad atvažiuoja Liet. Valstiečių Sąjungos įgaliotinis, Steigiamojo Seimo sekretorius p. Natkevičius, kuris atlankys visas Amerikos lietuvių apgyventas partijas. Taigi mes turime būti gerai pasirėngę sutikti ir įinisią paremti ko labiausia, nes tai pirmutinis artimiausios mums organizacijos atstovas, kuris atveš mums daug naujų žinių iš partijų veikimo, o ypač iš klerikalų reakcioninės politikos. Taigi nepamirškite kovo 31 d. ateikite į susirinkimą; taipgi nepamirškite ir užsimokėti savo užvilktas mėnesines duokles.

P. Jaras.

PITTSBURGH, PA.

Sandariečiai veikia.

Vasario mėnesį prie 36-os kuopos prisirašė 20 naujų narių, o kovo turbūt bus dušyk tiek. Mat lenktynės eina netik tarpe trijų organizatorių, bet ir tarpe narių, kuris geriausia pasižymės 36 kuopoj per 1922 m. O antra kuopa ir Bostono 7-ta kuopa sumušti. Pittsburgo lietuvių, tai kai tie žemaičiai: kol kenčia, kenčia, bet kad

išsijudina, tai žiurėk!

Kitos kolonijos ir sako, kad Pittsburgui tamsus žmonės ir jokių inteligentų nėra. Gal tas ir tiesa. Bet kada pamatė, kad iškovotoje Lietuvos Respublikoje sukūrė lizdus kunigai ir ponai, kad tik jiems būtų gerai, ir net da caro laiku atimtas nuo kunigų žemes dabar Seime nutarė vėl atiduoti kunigams ir da po 80 akerių, tai Pittsburgiečiai ir dedasi prie Draugijos, kuri užstotų dabininkus. Nes kunigai jau gana gerai pamokino: N. S. kun. Paukštis ir Abromaitis, S. S. kun. Sutkaitis ir Kazėnas, tai pittsburgiečiai ir stoji į Sandariečių eiles, kad apsisaugojus nuo jų kontrolės, kad musų Tėvynėj tvarka būtų pavyzdinga. Ar ne gėda, kad dabar yra kunigėliai susispietę į valdžią ir šmugelį varo.

Taigi ir kitų kolonijų lietuvių turėtų daugiau pradėti rupintis darbininkų reikalais Lietuvoje ir paremti tas frakcijas, kurios stoji už darbininkus, mažžemius ir bežemius, kaip tai daro V. Sąjunga ir L. S. Liaudininkai.

Taigi, Sandariečiai, į darbą už sustiprinimą savo partijos! Mes dirbome Lietuvai, kada čia buvo atstovas Vileišis, mes dirbame ir kada atstovas Čarneckis. Bet ką klerikalai veikė pirmiau? Sakė, kad bedievis atstovas, negali duoti jam aukas, turi rinkti tik į Tautos Fondą. Bet kada visi "dievuoti" Lietuvos atstovybėje, kodėl dabar neperkamus kunigėliai bonų, nerenkaukų ir nesiunčia per misiją, bet į Tautos Fondą? Čia aiškiai matyti, kiek jiems rupi Lietuvos žmonių gerovė. Jiems vistiek, ar Lietuvą valdys lenkai, ar kiti, kad tik kunigėlis turėtų 80 akerių žemės ir už mišias 25 dolerius atneš lietuvis ar lenkas, bile jiems gera gyventi, kas jiems rupi darbininkų likimas!

Taigi gerai matom, kad kunigams rupi kunigija ir ponija. Kunigai veda į Varšuvą, o komunistai į Rusiją su komisaro geru urėdu. Taigi jei mes daugiausia rupinamės Lietuvos Nepriklausomybe, tai žiurėkime, kad ta nepriklausomybe nepasinaudotų kiti. Todėl dėkimės prie Sandaros koskaitlingiausia, kad atrėmus visus Lietuvos vidujinius priešus, kurie tą iskovotą laisvę nori pavergt.

J. VIRBICKAS.

NORWOOD, MASS.

Išleistuvių Vakarėlis.

Kovo 5 d. Lietuvių Svetainėje įvyko A. L. T. Sandaros 33 kuopos draugiškas vakarėlis, surengtas atsiveikinti su šios kuopos tvėrėju ir uolum veikėju A. Jankunu, kuris vyksta Lietuvon. Į vakarėlį susirinko kone visi kuopos nariai ir keletas svečių. A. Jankuno draugų vakarėlis buvo įvairus ir linksmas, turėta užbandžių potam padainuota visa eilė dainų pasakyta reklama ir prakalbėlių. Dainomis darė didžiausį įspūdį tai Babilų (nesenai atvykę iš Lietuvos) trys sesutės ir broliukas, kurie padainavo kelias daineles, Lietuvos kariškių dainuojamas. Klausytojai it numirę sėdėjo ir negalėjo atsigerėti šios gadynės Lietuvos jaunimo prakilniais jausmais link atbudusios tėvynės. Kalbėjo iš eilės visi Sandariečiai ir sandarietės, išreikšdami širdingiausius linkėjimus savo draugui laimingai pargrįžti ir darbuotis tėvynės labui savo prigimtame krašte. Kalbėjo ir svečiai.

Vakarėlyje buvęs.

TAMAQUA, PA.

Susirinkimas.

A. L. T. Sandaros 47 kuopa laikys mėnesinį susirinkimą kovo 20 d. 7 val. vakare p. Bello svetainėje. Malonėkite visi nariai atsilankyti, nes turime daug svarbių reikalų apsvartymui. Taigi katrie esate dar ne užsimokėję, malonėkite užsimokėti, nes neužsimokėjusiems bus laikraštis sulaukytas. Gaila, kad kaip kurie nariai esant tokiam svarbiam momentui, nenoriai lanko kuopos susirinkimus.

Draugai! mus visų yra bendras reikalas, tat visi turime bendrai dirbti, kas ką galime. Ant. Apanaitis.

T.M.D. Reikalai.

CLEVELAND, OHIO.

T. M. D. 20 kuopa turėjo susirinkimą vasario 19 d. ir apkalbėjo, koki kandidatai būtų tinkamiausi nominuoti į Centro Valdybą. Pirmininku atrasta tinkamiausias Dr. Graičiūnas iš Chicago, izdin. A. B. Strimaitis ir sekretorius J. J. Zilius iš Cleveland, Ohio. Didesnei agitacijai už T. M. D. abi Clevelando T. M. D. kuopos yra nutarusios išleisti agitatyviskus lapelius už T. M. D. Tokiuose lapeliuose bus nurodoma, kokią naudą neša T. M. D. ir kokios knygos dabar yra rengiamos išleisti.

Taipgi išrinkta komisija pagaminti inėsimų busiančiam T. M. D. Seimui. Nutarta surengti piknikas — išvažiavimas. Išrinkta tam tikslui komisija.

V. P. Banionis, nut. rašt.

Politinio Izdo Reikalai.

POLITINIO IZDO KOMITETAS

Pirmininkas:
DR. K. DRANGELIS,
4101 So. Francisco Ave.,
Chicago, Ill.

Sekretorius:
K. S. KARPAVICIUS,
7907 Superior Ave.,
Cleveland, Ohio.

Izdininkas:
DR. A. ZIMONTAS,
3252 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

Kiti Komiteto nariai:
K. VILKAS,
656 W. 47 St.,
Chicago, Ill.

V. M. ČEKANAUSKAS,
Vernon Hotel,
Worcester, Mass.

S. GRINIENĖ,
3120 Richmond St.,
Philadelphia, Pa.

S. E. VITAITIS,
307 W. 30-th St.,
New York, N. Y.

LIETUVIŲ POLITINIS IZDAS

L. P. Izdo Komitetas maloniai prašo Sandarbininkų siunčiant aukas ir metines duokles čekiais, pašto ar Expresso Co. money orderiais visuo metu užrašyti Lietuvos Politinis Izdas arba sutrumpintai L. P. Izdas.

Siunčiant pinigus, taipgi patarimais, paklausimais ar kitokiais L. P. Izdo reikalais prašome kreiptis sekančiu adresu:

Lietuvių Politinis Izdas
3252 So. Halsted St.,
Chicago, Ill.

Prabengtis

Lietuvių Tautos Senovėje.

DR. J. ŠLIUPAS.

(Taša.)

Visa šalis dalinosi į smulkias nuovadas, kožnas nuovadas turėjo savo valdymierą, savo pylį apsigynimui, ir savo vyrėsnį kuningą. Tikrai retam valdymieriui sekėsi keletą nuovadų sujungti į kruvą, kaip ana: Viesturui tarp Žemgalių ir Talisvaldūi tarp Latvių. Užtai ir Lietuviai dažnai apkariauja ir aplaupo Latvius.

8. SAKMĖS APIE PRUSUS.

Prusai (Borussi) užėmė plotą žemės, kurio rubežias buvo šiaurėje — Baltosios jūros, rytuose — Skyriai ir Getvingai, pietuose — Gotvingai, Mozurai ir Kujavai, o vakaruose — Vistulė arba Vysla.

Muzurams pradėjus gulti ant Prusų, sako — 503 m. jie laikę susirinkimą ir nutarė dėl atspyrimo priešų — ant bičių paveizdos — išsirinkti karalių. Tuomi tapo Veidavutis, bene iš genčių Gerulių. Tapęs nutartas ir įstatymas, po tulo neturtėlių maišto, kad „gyventojams visų Prusų žemių neleistu yra vieniems kitus paniekinti ir nekęsti; turtingiems užginta yra priversti neturtėlius prie darbų, o ypač be užmokėsnio; bajoru gali būti laikomas tik tas, kuris atsižymėjo garbingais darbais, narsybe laike karės ir geru jodymu ant arklio.“

Ir tikiboje įvykė atmainos. Protenis (Brutenes) tapęs pakeltu į Kryvių Kryvaičius. Dievų trejybė tapusi įvesdinta: Perkunas, Audrupats ir Pykulis. Ir tautos, kurios paniekina lietuviškus dievus, reikia ugnia ir kardu bausti. Seniausią žmonės garbinę Saulę ir Mėnulį. Ir naujiems dievams šventvietė tapo įrengta, prie išsiskakojusio ažuolo — Romovėje.

Veidavutis esąs pastatydinęs drutvietę Naito ar Noitto, tarp atviros marės ir Aismarių.

Mozurai nuo Kelmų ėmė mokėstį, susidedančią iš dailiausių vaikų. Ištkio karė su Mozurų kuningaikiščiu Andzislavu ir jo talkiumi Roksolonų karaliumi Čimbech. Mozurai raiti kariavę su kardais ir kilpiniais, o Prusai su ilgomis sunkiomis buožėmis. Prusai turėjo pasitraukti ir Mozurai vedė už moteris dukras Prusų, daug grobio ir turtu ir belaisvių išsigabeno į savo šalį (aplank 550 m.).

Pabėgę iš nagų priešų belaisviai ir sugrįžę namon, mokino savo viengenčius kariškų priemonių, vartojamų pas priešus. Tad Veidavutis užgulo ant Mozurų, paveikė jų kuningaikištį Masos ir Roksolonas didelėje kovoje, ir apiplėšė Mozuriją (586 m.). Čanvig arba Zangviga, sudeginęs dievams baltą žirgą, suderėjo su Prusais taiką, ir tarp abiejų pusių prasidėjo pirkyba, mainai.

Kilę vaidai namie ir nesutikimais, iš priežasties 12 sunų Veidavučio, nepasidalinančių garbe ir įtaka. Tad Protenis padalinęs šalį: Litvo gavęs pirmutinę dalį nuo Boiko (Bugo) ir Nemo (Nemuno) tekančių vandenų iki girių Thansamo (Tamsumos) ir vardan savo sunaus įsteigė ten pylį Garto (Gartenas). Penėšiai tapo apdalinėti ir kiti sunų: Samo, Sudo (šalis Venedū), Nadro (šalyje buvo Romovė), Salavo, Natango, Barto, Galindo, Varmo, Hoggio, Pomežo ir Chulmo. Potam palinkėje, kad vieni kitus mylėtų, ir vieni kitiems gelbėtų, susenę Veidavutis ir Protenis susidegino ant laužo. — Taip ir sudegė vienybė politiška ir dvasiška senovės Lietuvos... Prusai grįžo į atskirų valsčių rėdus su atskirais viršininkais.

Apie 600 m. vėl prasideda Mozurų puolimas, net Romovę jie išardė. Po vienuolikos metų abipusio naikinimo padaryta tapo taika, tik Mozurai turėjo Romovėje dėti gausias aukas, regimai jie nugalėtai tapo.

Jau 6-me amž. Rusnių žemė — Žalviai — atiteko pilnai Skandinavų užpuolikams, „Barzdotiems žmogždoms“, kurie ant lengvų pergų perplaukė jures plėšė ir naikino paupius. Vaikus jie pasisavinavo, jaunomis-gi mergomis pirkliauo su tolymais rytais.

Danų karaliai jau 1-me amž., sako, užpildinėję esą ant viso pajurio Baltųjų marių. Neatsilikę nė Norvegų valdymierai. Tokie plėšimai tęsėsi keletą amžių.

Be to, buvo net bendrovės plėšimui, kaip „Viduvariai“, prie įtakų Vyslos, „Withen“ (Baltieji) Vitlandijoje ir kitose vietose senoviškos Aistijos. Tai buvęs susidrauginimas lietuviškų ir skandinavų plėšikų, kurs rišasi su Vitingais, kryžievių raitais Samijoje. Pajuris tarp Nemuno ir Dauguvos labiausiai vyliojo Skandinavus ant plėšimų (tai „Wikingszug“), o stojantieji svetimon tarnyston buvo vadinami „Vaeringais“, pas Slovėnus vadinami Variagais. Daugelis tokių plėšikų net pavirto į lietuvius ir laikėsi prie vietinių tikėjimo ir teisdarystos įpročių, nors užpuolus priešams neretai toki „barzdotieji vyrai“ virsdavo pardavikais ir užpuolikais. Atskiroms tautos dalims kariaujant su priešais, sunku buvo atsispirti užpuoliku, ir todėl lengvai viena gentė po kitos tapdavo grobio priešų.

8-me amž. atsižymėjo ypačiai karalius Regnar Lod-brok, kurs 777 m. užnamė karžygą į Bivarmiją (Permiją), ir pajungė Kuršą bei Samiją ir Rusnės žemę. Danai turėjo gerą pristotė Aiskrauklėje. Kurse daugiur randami Normanų kapai, vadinami „velnio laivas.“

9-me amž. Danijoje kilus badui, daugelis Variagų apsigyveno Ostrogardijoje, Lietuvos žemės, ir pasidauginę skaičiuje darė karžygas į visas puses; apvaldė jie Lietuvą, Kuršą, Žemgalius, Neraminus, Lyvus, Muromą, Čeremissą, Jam, Mordvą, Pečorą. O 859 m. pateko po jų viešpatavimu Novgorodiečiai, besėbraujanti su Krivičiais, ir suomiškos gentės: Čudai, Ves ir Mėra. Tuomet, sako, išmanesnieji Novgorodo gyventojai parsikvietė Rusnės Variagus po Rurikio vada ir jo brolių ir 862 m. Rurikis vedė Slovėnus aplinkėse ežero Ilmen su Novgorodu, Sineus ga-

vo žemę Ves su Bielozersku, o Truvarui teko Kryvičiai su Izborsku. Broliams mirus, Rurikis liko vienas valdymieru, ir mirdamas paliko sostą sunui Ingoriui, 879 m. Drąsus ir apskrūsus Rusnės Variagai, įšviešpatavę Novgorode, godėjo Kyjevos, kurią Ingorio globėjas Olegas paėmė, apgavusiai užmušęs valdymierus Askoldą ir Dyrą. Dabai Slovėnai vienyjosi po valdžią Kyjevos kuningaikiščio (apie 884 m.), ėmė vadintis Rusais, ir Lietuvos Variagai pradėjo skverbties po Olego valdžią. Tai buvo Lietuvai išganymas, nes garsesni Rusnės Variagai persikėlė iš Lietuvos į Rusiją.

9-me amž. Lietuvon apsilankė Wulfstan, Anglų marininkas, tur-but pasmilęs pirkliauti su Baltijos gyventojais, 890 m. Netoli upės Ilfing, pakraštyje Aismarių gulėjo miestas Drušnė (Druzo), iš senovės pristotė laivams (vėliaus Elbinga). Ėstija esanti didelė šalis, yra joje daug miestų, o kožname atskiras kuningas. Taip-gi ten yra gausas žuvių ir medaus; turtingesnieji geria kumelės pieną, vargingesnieji — midų. Turi jie nemažai vaidų tarp savęs (tur-but užsigėrę vaidyjos). Iki lavonas negyvėlio namie guli, turi but nuolatos gėrynės, iki dienai, kada ji sudegins. Ten greitai žirgai yra brangūs. Ėstai taip-gi turi būdą, kad moka šaltį padaryti ir todėl numirėlių lavonai guli jame taip ilgai ir nepūva, nes labai didelį šaltį apie juos padaro. „Jeigu du sudynu pilnu alaus ar vandens ten pastatytum, tai įstengia tiek padaryti, kad užšals, ar tai bus vasara ar žiema.“

10-me amž. Danai pamušo šalį Venedū, apėmė pirklības miestą Julin prie įtakos upės Udros ir nuteriojo Samiją. Vitingai tad įsikūrę buvo vakarinėje dalyje Samijos, ypačiai apygardose Laptavos, Rudavos, Galtgarbės, Metenavos ir Kvedenavos ir su laiku suprusėjo. Atėjus kryžieviams, pakariavę priėmė krikštą in naikinant Lietuvius dalyvaudavo Struterių kelionėse į Žemaitiją. Šiaip 10-tas amž. buvo ramesnis, ir todėl laimingesnis Lietuviai tautai, kuri buvo respublika, susidedanti iš daugelio smulkėsių valsčių, kurių viršininkai buvo renkami.

Lenkai užsimanę Prusus krikščionybėn versti, ir Boleslavas Chrobry pamasin Čechą Vaitiekų arba Adalbertą, Pragos vyskupą, prie to darbo. Mare priplaukė prie Aismarių krašto pas Halibio. Vaitiekus ėmė niekinti Prusų dievus, o girti krikščionių dievus. Inirto žmonės. Nakėcia Vaitiekus eldijoje persikėlė į Samijos pasę, tur-but artimais Pilavos. Iš ten pateko į šventą girią ir atsiguolo ant švento lauko pasislėti, kas uždrausta buvo svetimtaučiams po mirtina bausme. Čion jis tapo užmuštas 20-tą d. balandžio, 997 m., o jo bendrai Gaudentas ir Benediktas, sugrįžę Lenkijon, pranešė liudną žinią. Prusai juokėsi iš „senio rupužės“ mokinių. Ne krikščionių mokslas, bet landų mokytojai buvo neapkenčiami ir persekiojami kaip padintojai viešos ramybės. Lenkai sidabru išpirko lavoną. Vėliaus kiek Benediktinų kuningas Bonifacas pakartojo klaidas Adalberto, ir taip pat tapo nukoneveiktas. Magdeburgo kanonikas Brunonas, po nepasekmių Kyjevoje, pateko kaipo Variagų belaisvis į Pabaltiljos šalį, ir sako — Prusuose per 8 mėnesius pamokslininkavęs pasekmingai, iki galiaus ant kranto Širvintos ar Šešupės tapo nukoneveiktas, 14-tą d. vasario 1009 m. Kaip galėjo apaštalavimas vykt, kada krūvinas karės gėda apdengia krikščionių pastangas! Net Norvegų karalius Olai lankėsi pajuriuose platindamas krikščionybę...

Boleslavas Drąsutis 1014 m. įšiveržė į Kelmiją, pasiekė Balgą, ir Romovę išardė, nužudydamas tarp kitų — vyriausią kuningą Levailį. Mozurų kuningaikištis Maslavas įieškojo Prusų pagelbos prieš Lenkijos karalių Kazimierą; po kelių karžygu, kad užvilktos algos nemokėjo, tapo 1047 m. pakartas. Prusai pasistatė pylį Graudenę prie įtakos Ošos į Vyslą ir jos neįveikė paimti Boleslavas Smurtusis! 1063 m. Prusai susitelkė su Pamarėnais prieš Lenkus, ir vėliaus su visokia pasekme kariavo prieš Vladą Hermaną.

1115 m. Boleslavas Kreivaburnis išrengė didelę karžygą į Prusus, perėjo įvairiose linkmėse per šalį, surinko milžinišką grobį, išvedė į nelaisvę tytveikas vyrų ir ir moterų, vaikų ir mergelių, nudegino daug kaimų ir trobų. Ir Boleslavas Garbiniuotis 1164 m. su didele kariuomene atėjęs po prievarta vertė krikštytiesi. Bet Lenkų kuningai lėbavo, žagė moteris, ir privertė Prusus prie maišto. 1167 m. jie į plėnį sumušo Lenkus pelkėse. 1192 m. Kazimieras Teisusis padarė karžygą ant Prusų ir parubežinės Prusų gentės prižadėjo duonį mokėti.

9. ŠIS TAS IS GYVENIMO SENOVĖS LIETUVIŲ.

Iš to, kas augščiau sakyta, matome, kad senovės Lietuviai gyveno ne puikiai, bet iš mažens užsigrudydami, pratę buvo prie šalčio ir karščio, prie alčio ir plikio, ir susilaukdavo žilos senatvės. Gilus tikėjimas, prisirišimas prie tėviškės ir gimtinio buto, svetmylumas, papročių vaiskumas, ir meilė šeimynos — galima pavadinti jų pobūdžiu. Dar statutas Kazimiero Jagėliuno liudija, kad Lietuviai bridinosi vagių ir leidė vagį pagautą bevagiant kankinti, kaip kam patinka. Už sulylojimą ar paglemžimą moterių buvo aštrios bausmės.

Labai gerbė darbštumą, niekdarių nekentė, pataikavimas skaitėsi už didžiausią gėdą ir Prusuose valkatas smarkiai baudė, net mirtimi. Kas netikęs buvo į darbą, tą giminaičiai ir valsčius globė arba jie patys deginosis, manydami, kad jie niekam nebederėjo. Elgėtomis buvo vienatini luošį ir kripią, ir už duonos kąsnį atsinokeđavo raganiavimais ar gyduolėmis.

Svetmylingumas buvo už šventą laikomas. Su svečiais ir viešnėmis gėrė iš ragų tauriu in bubalių, manydami, kad nieks negalės juos apkerėti; tuos ragus vėliaus padabindavo auksu ar sidabru. Metolinius kaušus taip-gi dirbo pavidale ragų.

Pasiuntinius gerbė, jeigu tie buvo vieno tikėjimo. Jurių skenduonius netik neapiplėšė ir neapgrobstė, bet su apgailestavimu priiminėjo ir jų turtų nejudino, kaip kad svetur buvo daroma. (Bus daugiau.)

CARMEN

PROSPER MERIMEE.

(Pabaiga.)

Tas mane surupino. Aš klausinėčiau Carmen'os, kaip ir dėlko ji susipažino su picador'u.

—Jis vyras — ji atsakė: — su kuriuo mes galime turėti kiek biznio. Upė, kuri daro ošim, turi arba vandens, arba akmenukų. Jis laimėjo 1,200 aukšnių buliaus arenoje. Vienas iš dviejų turi įvykti: mums privalu gauti jo pinigus, arba, kad jis yra drąsus vaidinas ir gali gerai joti, jis turi įsirašyti į mus kuopelę. Tie ir tie yra negyvi; reikia kitų į jų vietas. Pasiimk ji prie savęs.

—Aš nenoriu nė jo pinigų, nė jo patio — aš atsakiau: — ir aš uždraudžiu tau su juo kalbėti.

—Dabokis — ji atsakė: — jei man kas uždraudžia ką daryti, tai pirmiausia tą padarau.

Gerai, kad picador'as nukeliavo į Malagą, ir aš užsiėmiau išmugeliavimu žydo medvilnės. Aš turėjau daug darbo šioje ekspedicijoje, taip pat turėjo darbo ir Carmen'a. Aš užsimiršau apie Lučą. Gal buti, kad ir ji užsimiršo, bent tuo tarpu. Tai buvo tuo laiku, pone, kad aš susitikau su tamista pirmą kartą netoli Montillos, paskui vėliau Cordovoje. Aš nekalbėsiu apie mudviejų paskutinį susitikimą.

Tamista gal daugiau apie ji žinai. Carmen'a pavogė tamistos laikrodėlį; ji taip gi norėjo tamistos pinigų, ir ypatingai žiedo, kurį dėvėjai ant piršto, kuris, ji sakė, buvo magiškas žiedas ir kurį ji labai norėjo turėti. Mudu susibarėva; aš smogiau ją. Ji pabalo ir verkė. Tai pirmas sykis kad aš mačiau ją verkiančią, ir jos ašaros labai mane sujudo. Aš maldavau atleidimo, bet ji buvo paniurus visą dieną; ir kad aš skryiausi išvažiuodamas į Montillą, ji nenorėjo manęs pabučiuoti. Aš buvau labai suniuręs, kad už trijų dienų po to ji atlankė mane linksma kaip žvirbliukas. Viskas buvo pamiršta, ir mudu praleidova dvi dieni tikrai meilišku budu. Kada rengėvos persiskirti, ji sako:

—Yra atlaidai Cordovoje; aš eisiu pažinėti. Sužinosiu, kas turi pinigų ir tau pranešiu.

Aš leidau jai eiti. Likęs vienas aš mačiau apie atlaidus ir greitai persikeičiantį Carmen'os upą. Ji jau bus atlyginus man, maniau, nes ji pirmutinę įieško susigerinimo. Kaimietis man sakė, kad Cordovoje bus bulių imtynės. Kaip mano kraujas užvirė, ir lyg koks kvailys, aš nuėjau ten. Jis parodė man Lučą ir sėdynėje netoli turėklo aš pažinau Carmen'ą. Man užteko tik dirstelti į ją, kad įsitikinti tame, ką aš nužvelgiau. Lucas žaidė su bulium „lengva širdim“, kaip aš ir tikėjaisi. Jis nutraukė nuo gyvulio rozetą ir numetė Carmen'ai, kuri tuojaus įsikišo ją sau į plaukus. Bulius stengėsi atkeršinti už mane! Lucas buvo parbolkštas su žirgu, ir bulius sviedėsi ant jųdviejų abiejų. Aš dirstelėjau Carmen'os; jos jau nebuvo toj vietoje. Man jokiū budu nebuvo galima išeiti iš tos vietos, kur aš buvau, ir aš buvau priverstas laukti, kol viskas nepasibaigs. Paskui aš nuėjau į namus, kuriuos tamista žinai ir ten tyliai išbuvau visą vakarą ir dalį sekančios nakties.

Apie antrą valandą ryte sugrįžo Carmen'a ir lyg nusistebėjo pamučius mane.

—Eik su manim — tariau.

—Gerai — ji sako: — eiva.

Nuėjau pasiimti savo arklį ir pasisodinau ją dvisėdomis. Jojo va likusia nakties dalį neprataradamu viens vienam žodžio. Dienai auštant sustojova prie nuo-

šalaus viešbučio, netoli mažos bakužės. Tada aš tariau Carmen'ai:

—Klausyk! Aš viską užmirštu; aš nekalbėsiu apie nieką, kas įvyko. Tik prisiek, kad tu keliausi su manim į Amerika.

—Ne — atsakė ji paniurusiu balsu: — aš nevyksiu į Amerika. Man čia patinka geriausia.

—Dėlo, kad esi arti Luco — aš sakiau: — Bet nemanyk, nors jis ir pasveiktų, kad jis kada nors sudarytų senus kaulus. Bet kam čia man paisyti jo? Man jau nusibodo užmušinėti visus tavo mylimuosius; dabar tave aš užmušiu.

Ji įsisprogojo į mane pastirusiomis akimis ir sakė:

—Aš visados maniau, kad tu užmuši mane. Pirmą kartą kad tave pamačiau, aš pasitikau kunigą pas mano namų duris, ir ar tu nieko nematei šianakt kad mudu jojova iš Cordovos? Kiškis perbėgo kelią po tavo arklio kojomis. Taip yra užrašyta!

—Carmencita — aš klausiau: — ar tiesa, kad tu maneš daugiau nemyl?

Ji nieko neatsakė. Ji sėdėjo sukryžiuavojusi kojas ant kopeto, pirštu braižydama piešinius ant grindų.

—Pradėkiva kitaip gyventi — aš maldavau: — Eikiva ir apsigyvenkiva kur nors, kur mudviejų niekas neskiris. Žinai, kad turiva šimtą ir dvidešimts onų pakastų po medžiu netoli nuo čia. Ir da turiva pinigų pas ben-Juozupą.

Ji nusišypsojo ir atsakė: —Aš pirma, tu paskui. Žinotau, kad taip bus.

—Apsisvarstyk — aš tęsiau: — Aš jau netekau kantrybės; aš priėjau liepto galą. Padaryk pasiryžimą, aš padarysiu savo.

Aš palikau ją ir nuėjau pas bakužę. Radau vienuolį besimeldžiantį. Palaukiau, kol jis pabagė savas maldas. Aš taipgi norėjau melsties, bet negalėjau. Kad jis pakilo, aš priėjau prie jo.

—Tėve — tariau: — ar nepasimelstum už tą, kuris yra dideliam pavojuje?

—Aš meldžiuosi už visus užgautuosius, sunau.

—Ar gali melstis už sielą, kuri neužilgo stos prieš Sutvertotą?

—Taip — jis atsakė, nuolatos žiurėdamas į mane, ir kad matė keistumą mano pasielgime, norėjo, kad aš iškalbėčiau. —Man rodos, aš esu tave kur mačes — jis pastebėjo.

Aš padėjau piastrą ant suolo. —Kada atlaikysi mišias — aš paklausiau.

—Už pusės valandos. Viešbutininko suns iš ten ateina patarnauti. Pasakyk, jaunikaiti, ar neturi ką ant savo sąžinės, kas tave kankina? Ar paklausysi krikščionies patarimo?

Aš vos susilaikiau nuo verksmo. Pasakiau, kad sugrįžsiu ir išėjau. Gulėjau ant žolės, kol išgirdau varpelį. Tad aš pakilau ir priėjau arti, bet nėjau į kopytėlės vidurį. Kad mišios buvo atlaikytos, aš sugrįžau į viešbutį. Aš beveik lukėjau, kad Carmen'a bus pabėgus. Ji galėji paimti mano arklį ir nujoti. Bet aš radau ją. Ji niekad nedasilieistų, kad kas galėtų / pasakyti, jog ji bijojo maneš. Man neesant, ji atardė savo šlebės siulę ir nusitaisė galvą. Ji sėdėjo prie stalo žiurėdama į vandens bliudą, kukiama buvo nuskendęs švinas, kurį ji visda pylė. Ji taip buvo įsigilinus tame užsiėmime, kad išsyk nepatėmino mano įėjimo. Tada ji išėmė švino šmotelį ir

(Taša ant 5 pusl.).

KLERIKALAI JAU ISTIKRUJU PRADEJO GERINTIS LENKAMS.

Da prie Dr. K. Griniaus kabineto buvo galima pastebeti klerikalų palinkimas prie katalikiškos Lenkijos. Jie bandė visokiais budais pliorpuoti su lenkais, ir ant galo buvo pasiryžę sujungti Lietuvą su Lenkija, primant Hymanso projektą.

Klerikalai, budami didžiojoje Lietuvos St. Seime, daro konstituciją, kuri yra gera tik dvarininkams, ir kunigams, o ne Lietuvos darbo žmonėms. Pagaliaus kada L. V. Sąjungos ir L. Demokrataų blokas, nebegalėdamas toliau kęsti klerikalų šeimininkavimų ir nenorėdamas imti ant savęs atsakomybę už klerikalų pragaištingą Lietuvai politiką, atšaukė savo partijos narį iš ministrų pirmininko, ir tokiu būdu griuvo visas ministrų kabinetas.

Klerikalai, mokėdami gerai kitų rankomis žarstyti žarijas arba, kitaip sakant, varyti savo klerikaliską politiką pasislėpę už kitų pečių: jie paskyrė į ministrų pirmininkus bėpartvyj bet labai sau artimą žmogų (kuris labai stovėjo už Hymanso projektą) inž. Er. Galvanauską, tai yra tą patį, kuris pirmiausiai budamas ministrų pirmininku atidavė įstatymais klerikalams galę bažnyčioje varyti politiška agitacija.

Na p-tis Galvanauskas sudarė ministrų kabinetą iš klerikalų ir bėpartvyvių, tai yra iš tų, kurie prieš nieką neatsako. Tokiu ministrų kabinetu klerikalai labai yra patenkinti ir jie jaučiasi dabar pilnoj savo šeimininkavimo galėje. Na ir štai klerikalai, visai nekreipdami domos nei į L. V. Sąjungos ir L. d. bloko, nei į Lietuvos liaudies protestus, perleido žemės reformos įstatymą naudai lenkų dvarininkų ir kunigų — tai yra, kad žemė iš dvarininkų būtų išpirkta, paliekant jiems 80 hektarų geriausios žemės. Beto da klerikalai paliko didelius plotus žemės bažnyčioms ir vienuolynams, tai yra juodajai tinginių gaujai, kurie nedirbdami jokio visuomenei naudingo darbo, valgyt Lietuvos gardžią duonelę, ir tokiu būdu Lietuvos bežemiai ir mažžemiai, kurie per šimtmečius nešė dvarininkų sunkų jungą ant savo pečių, likosi ir vėl gal tų pačių dvarininkų malonėje, nes jie neturėdami pinigų nusipirkti sau žemės šmetelį, iš ko galėtų daryti sau gyvenimą, pasilieka mažžemiai ir bežemiai taip, kaip ir iki šiol buvo. Net ir Lietuvos lais-

(Seka ant 8 pusl.)

los, mylimosios Don Pedro, kuri, sako, buvusi Bori Cralissa arba didi čigonų Karalienė.

—Carmen'a — tariau: — ar eisi su manim? Ji pakilo, metė į soną bludą ir užsimitė mantilla, tarsi pasirengdama eiti Atvedė mano arklį, ji sėdė mano užpakalyje ir mudu išjojova.

—Tad, Carmen'a — aš tariau: — tu ištikrųjų nori sekti mane, ar ne? —Aš seksiu tave iki mirties, taip; bet aš daugiau negyvesiu su tavim.

Mudu buvova nuošaliau reve. Aš sulaukiaiu arklį. —Ar čia? — Ji paklausė ir nušoko ant žemės. Ji nusiėmė mantilla, numetė sau pas kojas ir stovėjo nesijudindama, iširėmus rankas į šonus, žiurdama stačiai į mane.

—Tu užmuši mane — ji tarė — aš tą gerai matau. Taip yra nulemta. Bet tu niekad nepriversi manęs pasiduoti.

—Maldauju tave, atsikvairšink — aš tariau: — Paklausk maneš. Visa praėjis dovanota. Vienok, ir tu pati tą žinai, tai aš esu prasižudęs. Dėl taveš aš virtau į brigandą, į žmogžudį! Carmen'a, mano Carmen'a! duok man išgelbėti tave ir mane su tavim!

—Jose — ji tarė: — tu prašai manęs to, kas negalima. Aš taveš jau nemyliu, tu da vis mane myli, ir dėlto nori mane užmušti. Aš galėjau lengvai tau meluoti, bet aš nenorėjau. Viskas tarp mudviejū pabaigta. Kaip mano rom, tu turi teisę užmušti savo romi, bet Carmen'a visados bus laisva, Calli ji gimė ir Calli ji mirs!

—Tai tu myli Luca? — aš sakau.

—Taip, aš mylėjau jį, kaip ir tave, valandėlei. Gal mažiau kaip tave. Dabar aš nė vieno nemyliu ir nekenčiu savęs, kam aš tave mylėjau.

Aš kritau jai į kelius. Aš paėmiau jos rankas į savo. Aš sušlapinau jas savo ašaromis. Aš priminiau jai visas laimingas valandėles drauge praleistas. Aš žadėjau būti brigandas visą mano gyvenimą, kad jai įtikti. Aš viską dariau, pone, viską. Aš žadėjau jai viską, kad tik ji vėl mylėtų mane. Bet ji sakė: —Negalima tave mylėti ilgiau, ir aš nenoriu su tavim gyventi.

Pašėlimas paėmė mane, ir aš išsitraukiau peilį. Aš troškau, kad jį parodytų baimę ir maldautų pasigailėjimo, bet ta moteris buvo šėtonas.

—Paskutinį kartą — aš sušaukau: — ar tu busi su manim? —Ne, ne, ne! — ji atsakė, trepteldama koja. Ir nusimovus nuo piršto žiedą, kurį aš jai buvau davęs, metė į krumus.

Aš smeigiau jai dusyk. Tai buvo Garcios peilis, kurį aš pasisavinau, kad manasis lužo. Ji nudribo su antruojū durimu neištarus balso. Da ir dabar stovi man akyse jos puikios juodos akys, tvirtai į mane žiurinėšios. Aš buvau prie jos bejauslio kūno gerą valandą. Tada aš atsiminiau, kad Carmen'a tankiai sakydavo, jog ji malonėtų būti palaidota girioje. Aš išskiausu duobę su peiliu ir nuleidau jone jos kūną. Ilgą laiką jieškojau žiedo ir, antgalo, radau jį. Aš idėjau jį prie jos į kapą, taipgi mažą kryželį. Gal aš ir negerai dariau! Tada aš sėdau ant žirgo, nušuoliavau į Cordovą ir pirmutinėje sargybos stotyje pasisakiau. Prisipažinau, kad užmušiau Carmen'a, bet neišdaviau, kur aš ją palaidojau. Vienuolis šventas žmogus. Jis meldėsi už ją. Jis atlaikė mišias už jos sielą. Vargšė mergina! Calli yra kalti už padarymą jos tokios, kokia ji buvo.

Vertė V. STAGARAS. (Pabaiga.)

Visiems tad, kurie tik ketina

KAIP ATVAŽIUOTI AMERIKON

Pastaraisiais laikais daug kalbama žmonėse, kad buk negalima ešą atvažiuoti iš Lietuvos Amerikon, kad keleiviai negauna leidimo nuo Amerikos konsulo ir kad nėra kam aprupinti keleivių išvažiuojant.

Šios paškalos paeina, turbūt iš to, kad, matomai, kai-kuriems keleiviams ir laivakorėjų pirkėjams nebuvo gerai išaiškinta apie kelionę, ar gal išsiųstos laivakortės tokiais linijomis, kurios netur Lietuvoje savo atstovybių, nei tinkamų susisiekimų. Tą sakome remdamiesi tuomi, kad visi keleiviai, kurie turi laivakortes išpirktas lietuviškoje įstaigoje BALTIC STATES BANK, 294 Eighth Avenue, New York, neturi jokių sunkumų nei trūkumų išvažiuoimui. BALTIC STATES BANKAS parduoda laivakortes tik tų linijų, kurios tur parankiausią susisiekimą su Lietuva ir turi savo atstovybę Kaune. Siųsdamas keleiviui laivakortę, BALTIC STATES BANKAS nusiūnia koiščiakausius spausdintus pamokinius, kur ir pas ką keleivis turi kreiptis, kaip pasielgti ir kuo apsirupinti prieš išsirengimą kelionėn. Atstovai Kaune patar nauja keleiviams neapmokamai, todėl turintieji BALTIC STATES BANKO laivakortes nereikalauja jieskoti jokių agentų ir tuom apsaugoja nuo nereikalingų iškaščių. Kas turi laivakortę, apmokėtą BALTIC STATES BANKE, kelionei iš Kauno į New Yorką, tas privalo apmokėti savo pinigais tik kelionę iš namų į Kauną, ir užsimokėti už valgį, važiuojant golžkeliu į portą. Atvykusieji į portą keleiviai yra paaimami laivų kompanijos globon ir neprivalo mokėti nei cento už kelionę iki pat New Yorko, ar iki vietos, kurion važiuoja.

Parduodamas laivakortę, Baltic States Bankas išrašo ir reikalingus dokumentus "vizos gavimui pas Amerikos konsulį Kaune. Tasai Bankas taipgi suteikia plačiausių paaiškinimų, kas ir kam gali laivakortes siųsti, kas gali, o kas negali atvažiuot Amerikon, kaip gauti leidimą ir pasporto "vizą" ir tt.

Nedyvai tad, kad su BALTIC STATES BANKO laivakortėmis nuolat atvažiuoja buriai žmonių iš Lietuvos. Dėlei vietos stokavimo čia negalima suminėti visų tų, kurie šiais laikais atvažiuo ir jau laimingi Amerikoje gyvena, bet paminėsim tuos, kurie šiomis dienomis išrengti kelionėn iš Lietuvos.

(1) Jonas Karaliunas atvažiuoja laivu ESTONIA; (2) Marė Dabašinskiūtė išpildė aplikaciją pas Amerikos konsulį; (3) Ona Šėdvdyditė atvažiuo laivu LITUANIA; (4) Ona Gronskaitė išpildė aplikaciją pas konsulį; (5) Ona Bakšis atvažiuoja laivu LITUANIA; (6) Magdale-na Kaveckaitė prirengta; (7) Teklė Batavičaitė prirengta važiuoimui; (8) Juzefa Bazarevska gavo konsulo vizą išvažiuoimui, bet laukia kol gaus vizą Donatilda Bonuš, su kuria draugėje važiuos; (9) Agota Masiuliūtė prirengta kelionėn; (10) Evstafas Golubov ir Osipas Golubov taip-pat; (11) Marijona Venys su dukterimis Antanina ir Juze, ir daugelis kitų.

BALTIC STATES BANKO keleivių reikalai yra raportuojami Bankui iš Kauno paštu, o kuomet keleiviai sėda į laivą, atsiūniama žinia telegramu. Todėl Bankas į laiką susižino su laivakorėjų siuntėjais ir prigelbsti atvažiuoimo, o taipgi išanksto informuoja siuntėjus apie keleivių atvykimą.

Visiems tad, kurie tik ketina

parsigabenti savo gimines ar draugus iš Lietuvos, patartina umai kreiptis į BALTIC STATES BANK, 294 Eighth Ave., New York, N. Y., iš kur bus atsiųsta koplačiausių ir teisingiausių paaiškinimų ir patarimų.

Nepaprastas Pasiulymas LYTISKAI NUSILPNESIEM VYRAMS.

Prisiųskit mums tik 50c. Lytiškai nusilpnėję vyrai, kaipo nervuoti, išgyja ant visados. Išsigydysit vartodami NOVO. Todėl, ir galima pavadinti stebėtinu, kuris jau tuktančius išgydė lytiškai nusilpusius vyrus. Jei vargina nerviškas nusilpnėjimas, jei nustojęs vyriškumo, jei turite melankoliją, šaltas rankas ir kojas, galva skauda, skaudėjimą arba vidurių užkietėjimą, iš priešasties paeina bausis sapnai ir abelnai kas tik apsireiškia žmonėse. Kaip pasinaudojo kiti, tai pasveiksit ir jūs naudojant NOVO. Tą budą vartojant, trumpame laike tapsite tvirtu, sveiku, laimingu, jei tik laiku vartosit. Pavyzdžiu, kad pertikrinus jus tuomi, pasiųsimė NOVO ir tikrai persitikrinsit, pasiųsimė VELTUI tiek, kad pilnai užteks ant 15 dienu, jei tik prisiųsite pavardę antrašą ir 50c. pašto ženkleliais arba pinigais apmokėjimui persiuntimo lėšų. Meldžiu atkreipti atydą, kad tai ne yra per mažas pažėginimui pakelis, užteks ant 15 dienu. Šis pasiulymas yra ant aprubėžiuoto laiko. Parašykite mums be vilkinimo, paminėdami laikraščio vardą, kuriame matėme šį paskelbimą, o mes išsiųsimė miltėtas gyduoles tuojaus. (13) NOVO COMPANY Box 33, Dept. 44, Brooklyn, N.Y.

DRAUGAI SANDARIEČIAI! UŽRASYSKITE "SANDARĄ" SAVO GIMINIEMS LIETUVOJ

FARMOS! FARMOS! Norinti apsigyventi ant gerų žemių tarpe lietuvių, kur yra 483 lietuviai pasipirkę farmas. Šioj Lietuvių Ukiniukų Kolonijoj. Aš turiu daugelį farmų ant pardavimo. Visokių didelių ir mažų. Geriausios žemės su puikiausiais budinkais, didžiausiais sodnais, gyvuliais, padarais ir užsėtiais laukais. Parduodu farmas ant lengvų išmokėjimų. Dėl plaatesnių žinių reikalauk farmų katalogo. (11) JOHN A. ŽEMAITIS, R. 1, Box 17, Fountain, Mich.

FARMOS! FARMOS! Turiu daugybę farmų ant pardavimo. Tos farmos randasi New Jersey valstijoj. Visiems žinomos New Jersey farmos geros ir derlingos. Randasi prie upių ir šaltinių. Norėdami plačiau žinotiklauskite laišku, o norinti važiuot, aš užmoku R. R. tikietaš sulyg 20 dolerių katras pirkis farmą. (11) MIKE CHURINSKAS, Box 46, Sand Brook, N. J.

PR. ŽIVATAS. Parduodu laivakortes, geriausių laivų kompanijū. Perku ir parduodu namus ir farmas (Real Estate). Apdraudžiu nuo ugnies namus, automobilius ir tt. OFISO ADRESAS: 1836 N. Main St., Scranton, Pa.

TIESIOG Į KLAIPIEDA Iš New Yorko į Klaipėdą EKSKURSIJA laivu "AQUITANIA" KOVO 21 DIENĄ. LAIVAKORTĖ \$108 ir \$5 karės takšų. Kovo 21 dieną iškeliaus didelis burys lietuvių. Kurie norėtumet kartu keliauti su dideliu lietuvių buriu Kovo 21 d. tuojuas mums rašykite. Mes padarysimė pašportus ir iš reikalausemė vizas. Visi keleiviai bus musų sutikti ant visų New Yorko stočių. Parupintos nakvynės. Aprupinti su "income tax." Palydėti ant laivo ir suteiktos visos reikalingos žinios kelionėje. Rašyk šiandien, kad galėtum užgarantuoti vietą. Pas: AMBRAZIEJUS IR DANIELIUS AGENTURA 168 GRANG ST., BROOKLYN, N. Y.

KNYGYNŲ ŽINIAI Siuomi pranešame visiems knygynams kaip Amerikoje, taip ir Lietuvoje, kad "Sandaros" Administracijoje galima gauti "Sandaros" kompletas 1921 metų. Su pasiuntimo lėšomis Amerikoje \$4.00, o Lietuvoje \$5.00. Su knygnais Lietuvoje sutinkame mainyti ant tiek vertės knygų. Knygnams reikėtų į tai atkreipti domą ir rinkti laikraščių kompletus. Dabartiniu laiku kovoja už Lietuvos laisvę musų laikraščių bus svarbiu dokumentu busiančiomis gentkartėmis žinoti, kaip mes kovojome del laisvės savo Tėvynei. Su užsakymu pinigus siųskite sekančiu antrašu: SANDARA, Boston 27, Mass.

NAUJOS KNYGOS! Sulaukus žiemės vakarus, jos praleidžiamė kiekvienas savo namuose, o kad brangų laiką neleistū uždyką, ir kad jį sunaudoti geriems tikslams, tai patariame sandariečiams ir skaitytojams įsigyti šias naujas knygas: LYTIES MOKSLAS Milžiniška knyga, 400 puslapių su daugybė paveikslų, kuri yra brangiū turtu kiekvienai šeimynai, tvirtuose skuros apdaruose \$7.00. KITAS KARAS Ką-tik iš spaudos, T. M. D. leidinys, labai naudinga visiems perskaityti 142 puslapių. Kaina 75c. Tad pasiskubinkite jas įsigyti, nes greitai jų gali pritrukti. Su užsakymais siųskite ir pinigus: "SANDARA," 327 E Street, So. Boston, Mass.

Kur Gauti "Sandara." Pavienius num. galima gauti kožna savaitę už 5 centus, sekančiose BRIDGEPORT, CONN. H. Slavin, 24 Railroad Ave. CAMBRIDGE, MASS. K. Urbanos, 877 Cambridge St. CLEVELAND, OHIO. "Dirva", 7907 Superior Ave. P. A. Szukys, 2345 St. Clair Ave. HAVERHILL, MASS. S. Zavaldskas, 108 River St. CHICAGO, ILL. J. B. Aglinskis, 3238 S. Halsted St. MONTELELO, MASS. D. Kella, 9 Aarthur St. A. M. Lanška, 672 N. Main St. P. Batkevičia, 678 Main St. NEW HAVEN, CONN. K. Makarevičius, 255 Wallace St. LAWRENCE, MASS. J. J. Urbszo & Co. 101 Oak St. Z. Jankauskas, 70 Lawrence St. NEWARK, N. J. P. A. Lukšis, 190 Van Buren St. BROOKLYN, N. Y. J. Pasniewsky, 87 Grand St. "Vienybė" P. Co., 193 Grand St. WILKES BARRE, PA. J. Mickevičius, 59 Harkins Lane NASHUA, N. H. A. Trainavičius, 33 High St. BOSTON 16, MASS. J. E. Reinetz, 84 Salem St. NORWOOD, MASS. J. Pašakarnis, 1100 Wash. St. WORCESTER, MASS. M. Paltanavičia, 15 Millbury St.

LAIVAKORTES VĖL ATPIGO I Hamburgą ir Bremeną ... \$103.50 I Liepoją ... \$110.00 I Piliavą - Karaliaučių ... \$106.50 War Tax \$5.00 Pinigų Siuntimas žemiausiu dienos kursu. Pinigus Lietuvoje gauna laike 25—30 dienu. P. MIKOLAINIS, 53 Hudson Ave., Brooklyn, New York.

Dailės Mylėtojams! Senai laukiamos komp. M. Petrausko 5-kių metų "Kanklės" jau atspausdintos, kurios galima gauti "Sandaros" Adm. "KANKLIŲ" KAINA: Puikiai auduko aparais \$5.00 Tvirtais popiero aparais \$4.00. "KANKLIŲ" ĮTALPA TURINYS: 1) Aras; 2) Valia, Valušė; 3) Naujoji Gadynė; 4) Kriptušis-Sokis; 5) Dainius; 6) Rudens Lapai; 7) Daina be žodžių; 8) Jausk ir Mylėk; 9) Klupakojis; 10) Suktnis-Sokis; 11) Neverkit pas kapą; 12) Vai Nerčia Laužo; 13) Vai ruta rutelė; 14) Kur tas šaltinėšis; 15) Prirodino seni žmonės; 16) Mielasirdystė - Duettas; 17) Spraglyj Dainelė - Duettas; 18) Pasaka; 19) Norkturmas; 20) Metai po Metų; 21) Eglių, Zalcjū Karalienė; 22) Leidžias Saulė; 23) Strazdelis; 24) Eišiu Mamei pasakysiu; 25) Valio Dalgelė; 26) Atneša Didias Kukulij Viedrą; 27) Kur Josi; 28) Sokis - Žaizlas - Noriu Miego; 29) Seno Diedelio; 30) Be Laimužės; 31) Geismai ir Svajonės; 32) Jurių Bangos; 33) Jaunoji Lietuva; 34) Pasakyk Lietuvai, Mylimoji; 35) Dainuosiu, kad mirė Sukiltų; 36) Kalvis; 37) Kaitink Šviesti Saulute; 38) Adomo Vargai; 39) Nakties Rasa; 40) Grių Paukšteliai; 41) Skamba Kankliai ir Trimitai; 42) Šia Naktelė; 43) Bernužėlį Nes'valkiok; 44) Suktnis - Sokis; 45) Rudens Melodijs; 46) Vakarais; 47) Atėjo Žiemelė; 48) Dainiaus Testamentas; 49) Ilgu, Ilgu; 50) Man Skaudėjo Širdis; 51) Ant Kalno Karkliai Sibavo; 52) Žalioj Lankoj; 53) Kikylis; 54) Laimingas, Didus; 55) Oi, Motute, Mai; 56) Kaip Skiedra ir Pluta Nemunu Plaukė; 57) Gersim, Broilai, Ulevosim; 58) Manequin'q Sokis. Tai yra vienas milžiniškas dailės leidinys, kokio iki šiol lietuvių dar nėra turėję. Kadangi tokio didelio leidinio išleidimas daug lėšavo, tokiu būdu sužyginus su jo verte, visai mažas skaitlius likos atspausdinta, o parsiuduoda labai sparciai ir tikimės, kad greitū laiku gali pritrukti. Norinti įsigyti, pasiskubinkite, kol dar nevelū. Syku su užsakymu pinigūs siųskite sekančiu antrašu: "SANDARA," 327 E St., So. Boston, Mass.

327 E Street, Boston 27, Mass.

Lietuviai Amerikoje

NORWOOD, MASS.

Mūsų klerikalai tiek nu progresavo, kad jau baigia sugrįžti į kudiškąs dienas. Štai "Darbininko" No. 23 vienas jų pasivadinęs Putinu rašo apie vasario 16 dienos apvaikščiojimą, kaip didžiausios Lietuvos Tautos šventės paminėjimą; jis išgria vietos klerikalų prakalbas, buvusias vasario 16 d., buk kun. Taškus labai išpudingai kalbėjęs ir vėliau žadines klausytojų jausmus su jo vedamo croro dainomis. Bet ištikrųjų to vakaro negali vadinti prakalbomis, nes niekas prakalbų nesakė. Teisybė, kun. Taškus savo parapijonus barė už neatsilankymą į taip garbingos šventės apvaikščiojimą, net prilygino juos prie chiniečių. Kunigo vedamas choras, kuris čion palaikomas ir lavinamas gana seniai, sudainavo keliatą dainų silpnai ir dainoje "Pasisėju žalią rutą" žymiausioje vietoje visiškai suiro. Tai ir po visų išpuolių. Gi publikos klerikalų, kurie sau prisavinę 90% visų lietuvių, susirinko 3%. O ar daug Lietuvai aukų surinko? Nugi ne neprisiminė apie aukas! Bet kelios savaitės atgal Inkvizitoriaus Garmaus prakalbose Lietuvos Bonais suklojo apie \$400.00 — šitų aukų tikslas buvo kartuvų statymas gal ir aukotojų broliams. Ar ne puiku?!

Virš minėtose prakalbose buvo pardavinėjami ženkleliai, atsiųsti Lietuvos finansinės misijos, tad šitas juodųjų angelių tarnas užsipuola ant tautininkų, buk jie ne tu ženklių nepirkę ir užtai juos paskerčia. Ir čia meluoja, nes Sandariečiai visi pirko, tik vienas atsisakė pirkti, sakydams, kad mes rengiam savo prakalbas ir ten reikės daugiau paaukoti negu 10c. Kuomi gi prisikabins? Bet nėra ko stebėtis — juk esame patyrę, kad vaikai, kurie mokinasi rašyti, tai ir sienos bei duris su pašėliais apibraižo, o čia da laikraštį jo raštas atspausdintas su visokiais pagerinimais, tai didelė garbė ir kartu mokykla. Tad štai tas dvikojis voras razgalioja ir apie Sandariečių prakalbas, buvusias vasario 18 d., sakydams: "Sandarokų lyderiai išgastyje. Praėjusį programą vakaro vedėjas nusiskundė, kad iš jų yra imama labai brangiai už svetainę. Nebagai turi glaustis prie komunistų. O tie moka kaip su jais apsieiti. Vedėjas persto charą, kurio vardo nepasakė, sugiedoti himną. Norėjo pasikelti augštai, bet nutupė žemai."

Kas link svetainės, tai neprasimanymas, kad komunistai Sandariečius skriaudžia, bet Sandariečiai kaip kultūringi žmonės, pažindami komunistų aklumą, po lygiai kaip ir klerikalų, jiems atleidžia ir kad ir brangiai, bet apsimuma lietuvių patatytame name, netaip kaip klerikalai elgiasi: jie landžioja po svetimtaučių purvinus gurbus, bet nedaro jokių parengimų patogesniai lietuvių name tik dėlto, kad jiems priešingų pažiuvių lietuviai tą namą valdo. Kas link choro, tai nieks nekalta, jei juodasis angelas sėdėdamas miegojo ir negir-

dėjo, kad buvo perstatytas Birutės choras, kuris sudainavo netik himną "Lietuva, Tėvyne mūsų," bet ir dar dvi dainas.

Kas norėta pasakyti, kad "sandarokų" lyderiai išgastyje, tai tik jis pats gali žinoti. Bene buvo taip, kad kuomet gerbiami K. J. Paulauskas ir St. Vitaitis kalbėdami atidengė dvokiantį klerikalų šaltinį, aiškiai išdėstydami Tautos Fondo, Raudonojo Kryžiaus mulkinycias, kun. Garmaus inkvizitoriskus kartuvų tikslus ir net Lietuvos ministerių žymiausio kun. Purickio šmugelius, tai šitam žmogui pasirodė stebuklai — tą liudija jo tušti plepalai, kad sakė: kalai, kalai ir klerikalai, girdi keikė Lietuvos valdžią, pludo Lietuvos atstovą Čarneckį ir tt., ko visai nebuvo. Dar toliau sakė: Vitaitis laikęs maršrutą su prakalbomis ir rinkęs aukas savo partijos tikslams. Tas netiesa. Jei būtų tą sakęs, tai nieko stebėtino: juk Sandariečiai jau privėsti tą daryti, bet šitos prakalbos buvo rengtos visai kitokiu tikslu ir aukos buvo renkamos Vilniaus atvadaviui, bet ne partijos reikalingams. Pagaliau sako: Vitaitis norėdamas prisigerinti katalikams sakė, kad Sandariečiai nepriešingi tikėjimui, ir užtai jį vadina veidmainiu. Todėl turiu pasakyti, kad pats esi daugias ne gu veidmainys, jei nežinai ką kalbi. Pastudijuok Sandariečių principus ir pats matysi, kad Sandara išreiškia tolerantiškumą visiems tikėjimams polygiai.

Galų gale sako: surinkta aukų ir su įžanga tik septyni doleriai, girdi, skaitytojai supras, kiek ten publikos buvo. Tamsunėli, kur gi čia lėndi juk įžanga buvo tam, kad padengus prakalbų lėšas, ir niekas to neskaitytė aukoms, ir tik pasidėkavojant klerikalų bjauriems šmugeliams žmonės atgrąsinti nuo aukojimo ir geriausiem tikslams, dėlto aukų surinkta tik 7 dol., bet tai ne kartūvėms. Kurgi jusų geresni darbai už šmugelius? Ar jus dvištatė vadintis katalikais?

P. J. M.

LINCOLN, N. H.

Nors čia lietuvių yra ne per daug, bet nieko nematyti laikraščiuose apie jų veikimą Lietuvos reikaluose, rodosi čia lietuviai būtų užmiršę Lietuvą. Vietos lietuviai yra daug išpirkę Lietuvos Laisvės Bonų, ir šiaip daug aukoję Lietuvos labai nepriklausomybės.

Dabar nei vieno cento nenori aukuoti nei bonų pirkti. Kodėl taip? Dėlto, kad dartinė misijai neužsitiki. Kad buvo gerbiamas Jonas Vileišis, tai jam iškėjo ir pirkto bonus ir šiaip aukojė: visi pirke bonus apgalvestauja netekę gerbiamo Jono Vileišio. Klerikalų pasekėjai ne vienas nepirkto bonų ne prie Vileišio, ne dabar.

Kada buvo Jonas Vileišis, tai klerikalų lyderiai siuntinėjo laiškus, kad nepirkty Lietuvos bonų: esą, Vileišis bedievis, už tuos bonus, kuriuos jus pirksite, vieni ka-

talikai, taisyys jums Lietuvoj kartuves, kada parvažiuosite. Tomis savo kalbomis atkalbėjo daugelį nuo pirkimo. Pranas žilaitis.

TAMAQUA, PA.

Vasario 26 d. čia iš Mahanoy City, Pa., bažnytinis choras vaidino "Geriau vėliau, negu niekad." Tas tiesa — gal vėliau kai kurie aktorai ir atliks savo roles ir geriau... Drauge laikė koncertą, tai kai kurios dainos skambėjo neblogiausia. Paremginimuose i kariuomenę iškeliuanantį sunų sulošė pats prof. Daunora su tula aktore labai puikiai, ant ram žygij viena mergina sulošė, nežinau kaip pasakyti — išsivertė nuo scenos iš po užlaidos ant pagrindu, kad net apatinę karikatūra pasirodė, — kaip tas būtų — dialogas ar duetas? Bet publikai tas labai patiko, o ypač vietiniam klebonui P. Gudaičiui, kuris arti prie tos figūros stovėjo, ir gausus delnų plojimas šaukė atkartoti, bet, matyti, aktorei labai stokavo drąsos, kad netik ką neatkaratojo, bet nei galvos nelinkterėjo atsisukus į publiką, tik greitai uždurų pasislėpė.

Lašas.

WATERBURY, CONN.

"Gražus Razbaininkas."

Gal visuomenė mano, jog mūsų miesto lietuviai užmigo letargo miegu, kad per pastaruosius, veik visus metus, nematyti laikraščiuose korespondencijų iš Waterburiečių veikimo. Bet taip nėra. Pažiuurėkim, pamatysime. Teatrališka draugija "Aidas" suvaidino du veikalus. Socialistai vieną. Vyciai ir veikia-kruta. Na, ir bulševikai bandymus darė — suvaidino vieną veikalą. Taipgi kitos draugijos rengiasi. O mūsų miesto klerikalų koncertų. O mūsų miesto klerikalų koncertų.

Galų gale sako: surinkta aukų ir su įžanga tik septyni doleriai, girdi, skaitytojai supras, kiek ten publikos buvo. Tamsunėli, kur gi čia lėndi juk įžanga buvo tam, kad padengus prakalbų lėšas, ir niekas to neskaitytė aukoms, ir tik pasidėkavojant klerikalų bjauriems šmugeliams žmonės atgrąsinti nuo aukojimo ir geriausiem tikslams, dėlto aukų surinkta tik 7 dol., bet tai ne kartūvėms. Kurgi jusų geresni darbai už šmugelius? Ar jus dvištatė vadintis katalikais?

Lošėju apie dvidešimtis. Principales roles vaidys gabūs lošėjai, kaip tai: Malvolio — J. P. Lukas, Viola — E. Naujėvičiūtė, Jurij Brokis — A. Aleksaitis, Zingana — J. Kronkaičiūtė, Orsino — P. Palšis ir kt. Nenoriu išgirti, nenoriu tušiais žodžiais kalbėti, bet, gerbiame, prašau nepraleisti taip gražaus veikalo. Atsilankykite, bukite liudininkais "Gražaus Razbaininko." Gražus rubai partraukti iš New Yorko.

Kor.

NEW PHILADELPHIA, PA.

Kovo 5 d. klebonas pranešė parapijonams, kad visi

Dar Atsakymų į Paklausimus.

NASHUA, N. H.

Labai ačiu tamstai už paaiškinimus patalpintus į mano užklausimus; nors kaip kurie paaiškinimai dar nevisai aiškiai man buvo suprantami, visgi esu patenkintas... Jeigu tamstos malonė, prašyčiau dar man nors pora (daiktų) dalykų išaiškinti.

I. PAKLAUSIMAS. Mačiau laikraščiuose, kad susitvėrė aukso-sidabro fondas, Politinis fondas, tautos fondas, komunistų kokis tai fondas — kuriam galiu labiau pasitikėti, nes dar nepriguliu nė prie vieno fondo?

II. PAKLAUSIMAS. Tamsta rašai, buk aš mažai pažįstų klerikalus. Aš žodžio klerikalas nežinau ką reiškia, bet žinau, kad ne katalikai katalikus vadina "klerikalais."

III. PAKLAUSIMAS. Kas šelpia ir globoja Lietuvoje siratas: ar valdžia, ar tautininkai, ar socialistai, ar katalikai?

Redakcijai paklausimus ar aš pats rašiau, tas paklausimas buk negerai išėjo: aš, rodosi, nerašiau 30, melajus. Vėlgi galgi taip ir išėjo iš apsimilimo. Aš turiu iškirpęs iš visokių laikraščių ir myliu žmonių paklausti, ką pats nežinau. Narodną mokyklą tik išėjęs, taigi ir rašybos nemoku dar gerai. Taigi dovanokit, jei kur neaiškiai parašau. Lavinsiuos dar, paskui geriau

užsimokėty savo "velykines" prieš streikas. Nes, girdi, sustojus darbams, nebus pas jus pinigų. Kurie prieš streikas neužsimokėsite, tai turį vardus pasizadėjo paskelbti iš sakyklos.

Šitokių kunigo "pamokslą" išgirdę žmonės pradėjo vienas į kitą žiurėti ir alkunėmis pašones baknoti. Išėjus iš bažnyčios girdėjosi žmonėse kalbų, kad girdi, kunigas bijo streiku labiau, negu angliakasias.

Ką-gi darysi, kad dabar "tokia mada": jei be pinigų esi, tai jau gali žmogeli gerai žinoti, kad netik "korte prova pragrajysi, bet ir po smert dėl dangaus prova taipgi pragrajysi." Todėl kunigai ir varosi suktel gerą kapitalą, kad jų parapijonai nors "posmert nepragrajytų."

Vakarais bažnyčios sklepe yra rodomi krutanti paveiksai "bažnyčios naudai" (kiti sako kunigo naudai). Vienas vyras (jo vardo nežinau) šį vakarą įėjo be bileto. Kunigas griebė už kalnieriaus tą vyrą išmest lauk. Vyras buvo išikabinęs į kedę, todėl kun. pailso ir atsitrukė. Vyras potam pats atsikėlė ir eidamas pasakė, kad jis esąs šios parapijos parapijonas ir bile skarmalius jį lauk išmesti negali. Žinoma tokie atsitikimai lietuviams daro gėdą. Ypačingai negražu tas, kad savo sklepuose kunigai, paima "policmano" činą ir tuom labai save žemina (jeigu supranta tą sau žeminimu). Juk jau pats biznis (jud. paveiksly) nepridera kunigui ir jį žemina, o ką jau kalbėti apie tampymąsi su "kostumeriais" už neužsimokėjimą įžangos?

Buves.

parašysiu į laikraščius, geriau paprasiau. O gal tamstos priimtumet mano raštus į laikraštį "Sandara"?

"Sandaros" Skaitytojas.

REDAKCIJOS ATSAKYMAI.

I. ATSAKYMAS. Kad išspręsti, kuris fondas remti, reikia pažinti tų fondų tikslus ir paskui savo sąžinės pasiklausti, kuris fondas privalu remti. Štai trumpas paaiškinimas apie čia paklaustus fondus: **Aukso-sidabro fondas** yra menkos vertės fondas — jį priimami seni auksiniai, sidabriniai ir šiaip vertę turinti daiktai. Buvo istorijoje toki atsitikimai, kad žmonės, gindami savo šalį, atidavė savo paskutinius pinigus ir vis da tėvynei pašėpos reikėjo. Tada patrijotai, neturėdami jau daugiau pinigų, dėjo tėvynei ant aukuro savo brangenys, tėvų palikimus ir tt. Toksai pasisventimas buvo garbingas ir pagirtinas. Bet kaip jį dabar lietuviai praveda, tai jis yra tik paikas pamėgdžiojimas anų tikrųjų patrijotų paskutinės aukos. Žinoma, nieko nekenks nusiųsti į tą fondą kokį seną sidabrinį ar auksinį daiktą, bet tas fondas jokios didelės naudos Lietuvai negali atnešti. **Lietuvių Politinis Išdas** (kurį tamista vadini Politikos fondu) yra naujai sutvertas pažangiosios visuomenės fondas, esantis A. L. T. Sandaros globoje. Šio fondo tikslas yra užkirsti kelią pražutingai klerikalų politikai Lietuvoje, duoti paramą pažangiems elementams Lietuvoje (Valstiečių Sąjungos ir Soc. Liaud. bloku) kovoti su atžagareiviais, kad Lietuva būtų padaryta tikrai laisva šalis, be ponijos ir kunigijos privilegijų, kur prastas darbo žmogus gautų kaip galint daugiau progų ir gerbuviu.

Tautos Fondas yra klerikalų įrankis; į tą fondą jie rinko pinigus neva Lietuvos reikalams, bet ištikrųjų vartojo tik savo partijos tikslams. Atskaitų neišdrįsta išduoti, nes turbut gėdinasi pasisakyti, kur jie yra padėję Lietuvos pagelbai surinktus pinigus. Kas pareikalauja iš Tautos Fondo atskaitų, tą jie apšmeižia, bet atskaitų vis neišduoda. Kad buvėsis Lietuvos atstovas gerb. J. Vileišis pareikalavo atskaitų iš visų fondų, kurie tik rinko aukas vardan Lietuvos, taigi ir iš Tautos Fondo, tai klerikalai taip ant jo užtai supyko, kad jį išėdė iš atstovybės. Vienok žmonės pamatė Tautos Fondo tikrąjį veidą ir šandie j Tautos Fondą mažai kas aukoja — tik retas kuris užpečkinis neprakiudė. Net ir patys klerikalai nelabai išdrįsta šauktis aukų Tautos Fondui — šandien jie yra prasimanę kitą krepšį — "Kultūros Vaju." **Komunistų** fondai renka aukas savai propagandai — užvesti komunizma bolševikinėje jo formoje, kaip kad dabar yra Rusijoje; jie dargi netiki į nepriklausomą Lietuvą ir darodinėja, buk Lietuva savistoviai negali gyvuoti.

Taigi kuris fondas remti? Remiant auksisidabro fondą nieko dideliai nė geru, nē blogo nepasidarv. Remdami "Lietuvių Politinį

Išdą" statome Lietuvą, kuriai rupi vargšo žmogaus gerovė, kurioje būtų liuosybė bent tokia, kaip čia, Amerikoje, kad žemė būtų tų, kurie ją dirba, o ne ponų ir kunigų, kad mokykla ir bažnyčia būtų liuosos, kaip čia, Amerikoje, ir nesurištos su valstija. Remdami "Tautos Fondą" remiame klerikalų politiką, t. y. pagelbstim kunigų — ponų blokui suvaržyti taip vargdienį, kad ponai ir kunigai turėtų dvarus (ar pinigų už jų užgrobtus dvarus), kad mokyklos būtų kunigų globoje, kad kunigai su policija galėtų persekioti tuos, kurie jiems nepatinka. Aukuodami į komunistų fondus remsime Rusiją su Lietuvos skriauda. Tai katrą gi fondą Tamista remsi? Aš tai remsiu "Lietuvių Politinį Išdą."

II. ATSAKYMAS. Klerikalas ir katalikas tai du visai skirtingi dalygai. Katalikas gali būti visai ne klerikalas ir visi išmintingieji katalikai nėra klerikalai. Iš kitos vėl pusės klerikalas gali būti ir ne katalikas. Niekam nėra paslaptis, kad Martinas Yčas yra klerikalas, vienok jis nėra katalikas — jis yra protestonas, dagi Reformatu vyskupas. Vienok jis klerikalas. Kurie skaito Lietuvos laikraščius, galėjo patėmyti aprašymą žydų rabinų klerikalinius žygius. Klerikalas yra tik tas, kurs tiki į klero, t. y. kunigijos paėmimą svetioskosios valdžios arba bent jį didelę įtekme į tą valdžią. Klerikalas gali būti ir žydas, ir protestonas ir alei kokio nors kito tikėjimo žmogus. Bet kad katalikų kunigai yra geriausiai susiorganizavę, tad klerikalai yra daugiausiai iš katalikų. Ir šie klerikalai bijo pasisakyti, kad jie klerikalai: ir dangstosi katalikyste ir pyksta, jei kas juos pavadina tikruoju — klerikalų — vardu.

Jų kai kurie sako, kad jei daktarai, advokatai ir darbininkai gali kištis į politiką, tad dėlko kunigai negali? Bet juk kiti nestato savo privilegijų, netveria savo partijos. Sakykim, jei daktarai taip elgtųsi, kaip kunigai, tai jie sutvertų kokią "eskuliapų" partiją ir pareikalautų, kad daktarams būtų mokamos algos iš valdžios, duodami dvarai ir paskui kad jie už kiekvieną patarnavimą vėl imtų nuo ligonios užmokestį; kad mokyklos būtų daktarų priežiuroje, kad be jų — daktarų — palyudijimo niekas negalėtų mokytojauti. Daktarai to viso nedaro, nors jiems labiau už kunigus priktų užsiurėti mokyklų higieną. Tokius egoistinius reikalavimus turi tik klerikalai. Tik klerikalai nori, kad kunigai imtų mokestį už mišias, šliubus, krikštus ir tt. ir kad da paskui vėl imtų algas iš valdžios, tuomi padidindami visu mokesnius ir cyžes ir jie da nori kunigams dvarų. Nebutų gaila atiduoti dvaras kunigui, bet kad pertukęs kunigas paima dvarą, tai neištenka žemės pavargusiam žmogui, kuris turi misti vien iš žemės krapštymo.

Taigi klerikalai ir katalikai yra visai du skirtingi dalygai. Klerikalų yra visokių tikėjimų žmonių. Katalikai mokina "Dievo ir artimo meilės," doros, susivaldymo, nusižeminimo, atkišimo antro žando tam, kas tau uždovė per vieną žandą — žo-

džiū tariant, katalikai rupinasi žmogaus siela ir Dan-gaus Karalyste. Klerika-lams gi rupi šios žemės tur-tai — dvarai, fondai ir sta-tymas kartuvių tiems, ku-rne nesiduodami jie ms skriaustis, neprileidžia jų prie užgrobimo šios žemės turtų.

III. ATSAKYMAS. Naš-laičiams šelpti Lietuvoje yra įvairių įstaigų, privatinių ir valdžios globoje. Pažangio-sios visuomenės rankose gal-bus žymiausia Liet. Moterų Globos Komitetas Našlai-čiams šelpti, priežiūroje gerb. Šležečienės, Kaune.

Ką su rašymu "Sandarai" — kodėl ne, prašome, rašykite. Tik rašykite apie tuos dalykus, kuriuos gerai su-prantate. Pradėkite nuo pa-prastų vietų žinučių.

Vilniaus Lie-tuvių Balsas

Ką dabar jaučia Vilniaus lietuviai, aiškiai atvaizdina straipsnis "Glos Litwy." Nr. 20 (608) 25 d. sausio, kuri-čia ištiesai paduodame.

Persekiojimai.
Pildosi lenkų piktybių nuodingoji taurė ligi kraš-tui! Vaidmainingi prietelių lapės kaukėmis apsidengu-sių pakirsta mūsų laisvo gy-venimo buvis; gudriais 1919 m. bal. 19 d. pažadais, kurie jau skatiko neverti, norėta užgernti mūsų liaudį; cini-nagai išplėsta mums trupiniai neva mūsų laisvės; iš valdiš-ky įstaigų, kurios mūsų žemėje teisėtai mums priklaus-o, išvarė mus; kuomet mes įtikėjome Suvalkuose lenkų gerais norais, gudriai išnaudo-ta mūsų pasitikėjimas, "žygių karžygiai" tapo mums, pergalės belaisviams, ponais, aršesniais, nei senie-ji prispaudėjai. Kur yra jų gėda?

Atėjo žiaurios spalų dien-os, kurios pradėjo mūsų Golgotą. Stengėsi mums iš-plėsti tą moralę pajiegą, kuri garbinga srove plaukia iš žydro tikėjimo mūsų liau-dies. Musų kunigus varinėjo ir kišo kalėjimuosna. Atėjo priespauda ir šimtus šeimi-nių ryšių pajiega sutrauk-iant, nuvaryta broliai mu-sų netikram likimui! Musų tėvų kalbai, kuria dar tėvai mūsų laisvai buvo auklėja-mi, uždaryta mokyklų skliau-tai, laužant šventą mūsų tei-sę auklėti jaunąsias kartas mūsų žemėje mūsų kalboje.

Ir į lenkų garbės vainiką įpyne smugių žymes ant ku-nių vaikų mūsų, vaikų, kurie nenorėjo aplėsti savo nu-mylėtos mokyklos. Atėjo persekiojimai ir areštai, o su jais pragariškas gundy-mas silpnųjų dvasia mūsų tarpe ir skausmo begalė to-se širdyse, kur turėjo išsiža-dėti šeimynos ryšių, nes ki-taip dar skaudesnis — tėvy-nės išsižadėjimas juos lau-kė. Tikrai velniškas suman-ymas. Dagyvenome tukstan-čių verksmų.

Lietuvos, mūsų Tėvynės, sostinėje, viešai mums už-draudė mintyti!

Ir persekioja mus.
Skaudus nuludimas ir rustus piktumas krutinėse mūsų!

Šalin mus veja nuo žemės mūsų-
Šlykštus vaidmainingu-mas, pašėlusį pergaltę, begė-diška prievarta, civilizaci-jos gėda yra tie kultūros pamegdžiotojai.

Sąžinę savo toji tauta ap-sunkina amžiams!

Slidžiosios širdys, nutrin-tosios kaktos ir žemosios sielos paims joje viršų... Vi-daus puvėsis kirminas, kaip vėžys suės tą tautą. Bet mes nenusilenksime.

Mūsų tėvynės meilė jau šiandien savo teisėtumu yra visu dangumi augštesnė už riksmus ir pasigyrimus tų pergalės garbintojų.

Niekuomet nepripažįsi-me atimtos mums tėvų žemės, kaip nuosavybę pri-mestųjų mums ponų. Toji lenkų teisė visuomet mums pasiliks neatkeršyta beteisė, iki ateis laikas, kada didis Trojos miestas pavirs į griuvėsius.

Neužmiršime ir neatleisi-me tų skriaudų. Savo pote-riuose vaikai Dievo mels, kad iš tos nelaisvės paliuo-suotų. Musų bažnyčiose žmonės su ašaromis Dievo pagelbos šauks prieš prispaudėjus. Atidarysime psalmių knygas ir giedosime 37-tą baisią Dovydo psalmę: "Žmonių nuskriaustų Ga-lingas Apginėjau."

Prie Tavęs kreipiamės su s a v o nesuskaitomomis skriaudomis!

Matai, Viešpatie, aiškiai mūsų skriaudą. Netylėk dėl jos, parodyk buvimą savo prie mūsų tarnų tavo. Atsi-stok ir ištiesk teisingą teis-mą Tavo. Ir nuspręsk, kas iš mūsų teisingas yra ir kas kaltas.

Amžinasis mūsų Dieve."

Vienas tik tegali būti teis-mas! Dabokime, kad butume verti to teismo! O visi jie stos prieš jį. Ir tie, kurie sa-vo neapykantos prie mūsų neslepia, ir tie kurie nepasi-priešina dėl daromų mums skriaudų ir tie kurie žino, kad skriauda mums yra da-roma. Kokia tauta, tokia valdžia. Kiekvienos tos tau-tos narys visą atsakomybę pats neša. Nedarome skirtu-mo. Kiekvienas jų yra mums mūsų šventų teisių niekintojas ir kiekvienas ar-šus mūsų priešas. Sulgy tu ir elgsimės. Su panieka pri-sipildys akys mūsų, išdidžiai sukietės sprandai mūsų, į plieną pavirs alkunės mūsų! Su pajiegia ir užsikirtimu ei-name į tą kovą! Musų nusi-leidimų rubežiai jau prieiti. Jokiame žingsnyje, jokiame mažmožyje lai jau nelaukia mūsų mandagumo, kuris praeityje jiems taip lengvi-no įsisprauti į mūsų tarpą. Jie atkirsti nuo mūsų prasi-kaltimų siena. Ne žmogų matome kiekviename jųjų, bet vien pasislėpusį priešą, kuris tik laukia, kaip mums pakenkus.

Atydziai seksime kiekvie-ną jų žingsnį, be pasislė-dabosime jų silpnumą, kiekvieną savo progą išnaudosi-me ligi galo.

Mūsų bylos tyrumas labai mus sustiprina, nes kiekvie-nas, kuris stoja anose eilėse, eidamas prieš aiškų teisin-gumą, turi kovoti su mumis iš pasaly. Kiekvieną iš mu-sų priešų tokia kova nuže-mina, jo dvasią nusilpnina. Mus gi toji kova kelia ir stiprina. Mes turime ginklą, kurio mums nieks neišplėsi! Tas ginklas — tai mūsų gausumas. Darbą galima iš-keisti į visas pajiegas. Ir prie tos pajiegos ir galybės nuolatos einame. Tad, augš-tai iškėlę neškime tą ginklą musų! Kiekvienas mūsų ko-votojas bus skaitus ir pasi-aukojėš. Lai buna nenulen-kiamas ir drąsus, užsikirtęs ir pavojingas. Lai visuose laukuose susirenka jiems nenugalimos užtvaros, mu-sų trisų pagamintos. Lai

jiems niekas lengva nebuna, lai sunaudoja spēką savo nevaisingai.

Nepasitenkinsim vien gy-nimosi. Išiveržė čia į mūsų žemes per spēką. Atsitrauks iš čia prieš mūsų pajiegą. Eisime pirmyn į visuomenės dirvą mūsų žemės pakraš-čiuose! Tuomet prieš mus ims žydėti gyvenimas bend-ras visiems Lietuvos pilie-čiams, kurie ją tikrai myli ir gerbia, nežiurint į kalbą. Gaivinanti pasaulio srovė nupus šalin niekšybių dul-kes nuo mūsų žemių ir mes jas jiems į akis. Savo bylos šviesumu gąsdinsime prieš save tuos tamsuosius į jų naktis.

(par. Galingas.)
Liet. Inform. Biuras.

BIZNIERIAI GARSINKITES "SANDAROJE."

"Vaikai nustokite bereikalingai pėstis — yra užtekinai BAMBINO įrenginiai!"

Kudikliai megsta jį!
Jie prašo daugiau!

Net ir mažyčiai žino, kad

BAMBINO
Valdžiosnėklis užreg. S. V. Pat. Orlas

yra geriausias gyduolė visame pasaulyje, kuri duoda galimybės būti linaus nuo vidurių užkietėjimo. Ji paveikia per vieną naktį; lengvai, tačiau tikrai! Aptiekose parduoda po 35c. arba už 40c. apmokėtu pašto siuntiniu prisijunčiame tiesiog iš laboratorijos.

F. AD. RICHTER & CO.
BOROUGH OF BROOKLYN NEW YORK

Lietuviška Aptieka

Jeigu norite teisingų vaistų ir nužemintom kainom, tai visada eikite ant 100 Salem St., kur rasite visokių Amerikos vaistų ir Euro-piškų ir visokių lietuviškų šaknų.

Mes laikome užtikrintas gyduoles nuo visokių ligų, kaip tai: nuo galvos skaudėjimo, nuo užsėjusio reumatizmo, nuo nusilpnėju-sio strėnų, kraujo valimui, nuo uždegimo plaučių, nuo kosulio ir vi-sokių kitų ligų. Taipgi turime nuo visokių slaptųjų ligų ir ge-riausius patarimus suteikiam, nuo patrukimo del vyrų ir moterų. Atsiminkite, jeigu pirksite pas mus, suėdysite pinigų ir sveikatą. Ateikite visada pas mus, o mes jums patarnausime kuogeriausiai. Pašaukiame geriausius daktarus per telefoną visai uždyką.

H. CABITT,
100 SALEM STREET, BOSTON, MASS.

Žiemos Vakarams

Knygos!

Sulaukus šaltos žiemos vakarus kiekvienas juos praleidžia namuose. Tad, kad nepraleisti juos veltui, ir kad įsigyti dvasinio peno, patartina perskaityti šias knygas:

ZMOGAUS PAREIGOS, didelė knyga iš 245 puslapių, kurioje nuro-doma, kaip reikia žmogui gyventi. Kaina \$1.00

SVETIMOJ PADANGĖJ PA-SAULIO VERPETUOSE. Eilių kny-ga, didelio formato, 200 puslapių, ku-rioje telpa daug linksmy dainelių. Kaina \$2.00

"AIDŲ - AIDUŽIAI!" ką-tik ga-vome iš Kauno, Fausto Kiršos, gy-maus poeto eilių knyga, virš 100 eilių, 111 puslapių. Kaina 25c.

VISAS SVIETAS: žemė, kalnai, vanduo, upės, žmonės, miestai; kiekvienam naudinga knyguė. Kaina 20c.

DANGAUS AUKŠTUMAS IR ZMOGAUS SENUMAS. Labai žingėdi knyguė, su daug paveikslų ir eilėmis "Anykščių Silelis", 150 puslapių. Kaina 20c.

A N D E R S O N O P A S A K O S. Puiki pasakėlių knyguė su paveikslais, labai naudinga priaugantiems jaunimui. Kaina 30c.

TRACHOMA. Nurodoma, kaip sergėti akis, ką visiems reikia žinoti. Kaina 15c.

LIETUVOS GASPADINĖ. Kiekvienai moteriai ar merginai reikia perskaityti. Kaina 10c.

Patariame kiekvienam sandariečiui arba "Sandaros" skaitytojui šias knygas įsigyti. Taipgi turime Lietuvos laikraščius, "Lietuvos Ukininką" ir kitų, kurie parduoda po 5c. Reikalaudami sykiu siųskite ir pinigų.

"SANDARA,"
327 E Street, Boston 27, Mass.

Laiškai Lietuvon

Kam rašyti laiškus Lietuvon ant prasto popie-ro, kadangi "Sandaros" Administracijoje galima gauti puikių laiškamų popierių su gražiomis kviet-komis ir puikiausiomis eilėmis, kurias dabar at-spausdinome. Kaip va:

LINKIU JUMI LAISVOS LIETUVOS; I TE TYNĖ; MUSŲ VILNIUS; PASVEIKINIMAS (Lietuva Tėvynė Musų); ATMINIMAS LIETU-VOS; SKUBĖKI LAIŠKELI; PAS GIMINES; PAS TĖVUS; PAS BROLĖ.

Visi laiškai su naujausiomis eilėmis parduo-da po 5c., 12 už 50c. Daug imant duodame nuošimtį.

"SANDARA,"
327 E Street, So. Boston, Mass.

PLATINKITE
TEVYNĖS GYNĖJŲ — SAULIŲ LAIKRAŠTĮ "TRIMITA."

"TRIMITA" leidžia Lietuvos Saulių Sąjunga, kuriai rupi ne bet kurią atskirų partijų ar luomų reikalai, bet Lietuvos Laisvės ir Nepriklausomy-bės gynimas ir demokratinio jos su-rėdymo tobulinimas ir stiprinimas.

"TRIMITA" trikia daug žinių iš Lietuvos, pasaulio gyvenimo. Jame aiškiai ir vaizdžiai nušviečiama Lietu-vos vidaus ir tarptautinė padėtis.

"TRIMITA" deda eilėraščių, apy-sakėlių, vaizdėlių iš šaulių kovų už nepriklausomybę, politinių ir moksl-

nių straipsnių ir šiaip daug gražių pasiskaitymų.

"TRIMITAS" eina kartą į savaitę, 32 puslapių knygelėmis. Jo kaina Amerikoje: metams 4 doleriai; atski-ras numeris 10 centų. Lietuvoje: me-tams — 96 auksiniai; atskiras nume-ris 2 auksiniai.

Kaunas, Laisvės Alėja Nr. 26.

AR UŽRAŠEI "SANDARĄ" SAVO GIMINEI I LIETU-VA, JEI NE, TAI KO-DEL NE?

VISUOMENEI SVARBU!

Visi reikalaukite "VANAGO" No. 12, kuriame rasite iš korto dokumentus, aiškiai parodančius, kur J. S. Vasi-liauskas padėjo Susivienijimo L. R. K. A. 40,000 dolerių.

O kituose "VANAGO" N. N. rasite dar žingėdesnių dalykų! —

"VANAGO" kaina 2 dol. metams, 1 dol. pusei metų ir 15c. N. Reikia užsimokėti iškalno. Gausi "VANAGĄ" po du kartu į mėnesį. Rašyk:

"VANAGAS,"
R. F. D. 24, Box 109, So. Akron, Ohio.

\$30.00 Dykai

Apaukuotas laikrodėlis ant 21 akmenų ir lensiugėlis del mo-tėrų ir vyrų. Norėdami supažin-dinti su mūsų tavoru, mes išda-lisime 500 tų geriausių laikrodė-lių dykai. Del daugiau informa-cijų ir del katalogo, prisiuskite už 12c. stempų į

PEARL TRADING CO.,
Box 123, 189 Pearl St., New York, N. Y.

DR. J. C. LANDZIUS - SEYMOUR
LIETUVIS
Gdytojas ir Chirurgas
506 Broadway, S. Boston.
Valandos: 9-11, 2-4, 7-9.

Dr. Paul J. Jakmauh
(Jakimavičius)
Priėmimo valandos: nuo 2 iki 3 val. po pietų ir nuo 7 iki 6 val. vakare.
509 Broadway, Kampas G St., So. Boston, Mass.
Telephone South Boston 502

Dickinson 3995 M.
Dr. Ignotas Stankus
1210 S. Broad St., Philadelphia, Pa.
Lietuvius Daktaras ir Chirurgas.
Valandos: Nuo 9 iki 10 A. M. " 3 " 5 P. M. " 7 " 8 P. M. Nedėliomis " 10 " 3 P. M.

Išgaminuojam akis ir pritaikom akinius.

H. S. Stone O.D.
Akių Specialistas.
399a Broadway, Parpe E ir F gatviu, South Boston.

Tel. So. Boston 270.
DR. JOHN MacDONNELL, M. D.
Galima susikalbėti ir lietuviškai
Ofiso valandos: Rytais iki 9 val. Po pietų 1 iki 8 Vakara 6 iki 9.
536 Broadway, So. Boston.

Dr. Tessmer
DENTISTAS
306 Main St., Worcester, Masu, viršiu "Iver Johnson" kautuvė.
Patyres dentistas, priešms mos kainos. Atdara subatom po pietų. Nedėliomis pagi sutartį. Teleponas Park 331!

F. KLEIN L. HOFFMAN
Lietuviška Krutuve
BUFFALO FURNITURE STORE
Furniture Repaired and Postering
579 Grand Ave., Tel. Lib. 8515
Home address: 23 Chadem St. NEW HAVEN, CONN.

KNYGŲ KATALOGAS.
"Sandaros knyggyne dabar gau-namos šios knygos:
"Lietuvos Kariuomenė"
Parašė Karininkas Ladislovas Nat-kevičius, artilerijos vyresnysis Leite-tenantas.

Telpa pilnas aprašymas tverimosi Lietuvos kariuomenės, Lietuvos ka-riuomenės forma, virš 60 gražių, įvai-rių fotografijų, porą žemlapių ir ke-letas kariškių dainų su gaidomis.

Šita pirma tos rusišs knyga lietu-vių kalboje, turi rastis kožno jaunuo-lio skaitoma ir gerbiama. Kaina po-rie — viršais — \$2.00. Ta pati gra-žiais audimo viršais \$3.00.

Čių — 1919 metų. Kaina \$1.50.

10. Kregždėlė. Žodžiai V. Kapsa. Duetas Lietuvių ir Anglų kalbo-se. Kaina 30c.

11. Vestuvės. — "Papuskie Vėjali". Jaunosios Aria, Sopranui arba Mezo - Sopranui. Lietuvių ir An-glų kalboje. Kaina 35c.

12. Mažas Muzikos žodynėlis. Tan-kausiai vartojamų žodžių paaiš-kinimai Anglų ir Lietuvių kalbo-se. 32 pusl. Kaina 25c.

13. Aušrinės Keliais. Čia telpa gra-žių eilių ir šiaip pasiskaitymų. Verta peskaityti kožnam mylin-čiam klasiškus r a š t u s . Pustl. 79 50c.

14. Andersono Pasakos. Čia telpa 11 gražių pasakėlių su paveikėliais rapuočtų. Lietuvių kalbon išgul-dė P. Nerys. Pustl. 82 25c.

16. Aukso Veršis. Vieno veikimo komedija. Vertė Stenosa mylėto-jas. Pustl. 35 15c.

17. A. L. T. Sandaros Principai ir Programos. Parašė Albinas Rim-ka. Pustl. 32 10c.

18. Eilės - Dainos. Parašė Juezas Iainis. Gražios eilės del deklia-navimo. Pustl. 32 20c.

19. Gyvenimo Verpete. Drama pen-kių veiksmu. Parašė El. Kadagu-tis. Pustl. 77 45c.

20. Girkikas - Pasakarnis, pasakoji-mas ir "Bėgėdis Jonas", vaizdelis. Parašė Karolis Vairas. Pustl. 42 25c.

21. Francijos Revoliucija. Parašė M. Avietėnaitė. Trumpa aiški is-torija Francijos revoliucijos. Su paveikėliais. Pustl. 75 40c.

22. Kaip gyvena: Latviai, Anglai, Suomal. Parašė M. Salėnus. Pustl. 65 20c.

23. Kas iš kur pareina. Trumpi pa-sakojimai apie kasdieninius žmo-nių vartojamus d a i k t u s . Pustl. 62 20c.

24. Daktaras Kėseniujė. Aiškūs pa-mėkinimai kaip užlaikyti sveika-tą ir kaip nuo ligų apsiginti. Su-taisė M. Paltanavičė. Kietis au-dimo viršėliais. Pustl. 167 75c.

25. Ką daryti, kad sveiki butume ir ilgai gyvenatume. Pustl. 32 .. 10c.

26. Kaip Japonai gyvena dabar. Pa-rašė Dėdė. Pustl. 48 10c.

27. Liudvikas Pasteris. Žmonijos ce-radarys ir Jurgis Stefanosa. Ge-ležinkeliai. Parašė M. Šalėnus. Su paveikėliais. Pustl. 48 20c.

28. Lietuvių - Latvių Respublika ir Šiaurės tautų sąjunga. Rinki-nys straipsnių ir paskaitų pra-šytų Dr. Jono Šliupo. Išleista Stockholme 1918 m. Pustl. 162 Kaina \$1.00

29. Lietuvos Laisvė. Trumpa perž-vaiga Lietuvių tautos politikos. Parašė daktaras Jonas Šliupas. Pustl. 47 10c.

32. Lietuvos Gaspadinė. Arba pamo-kinimas kaip valgius gaminti. Pa-rašė Zmona. Pustl. 80 30c.

34. Jaunuomenės švietimas kitur ir pas mus. Pustl. 28. 10c.

35. Naujas Budas Išmoki Rašyti. Sutašė P. Mikolajinis. Pustl. 30. 10c.

36. Pasnikai Lietuvoje. Parašė K. Stiklius. Kaina 65c.

38. Pažvelgus Atgal. Socialogiškas Romanos Edwardo Bellamy. Ver-tė Pranas Sulelis. Rašėjas įsi-vaizdina kas bus 2000 m. sukakus, kaip viskas kitaip - automatiš-kaikai veiks ir tt. Pustl. 356. Kai-40. Pražuvo. Vaizdelis iš gyvenimo. Parašė Karolis Vairas. Kaina. 10c.

41. Rojus ir Pažanga. Senovės pa-sakojimai apie rojaus amžius ir rojaus šalis. Vertė V. K. R. Pustl. 112 35c.

42. Šienapūtė. Vieno akto operos Libretto. Žodžiai K. Jasiukaitei, muzika Miko Petrauskio. Pustl. 24 10c.

43. Trachoma arba sergėkitė akis. Prie šviesos ir kiti naudingi strai-33. Mulkinė ir Mulkytojai. Dvieju veiksmų komedija iš Amerikos Lietuvių gyvenimo. Parašė Kny-buryš. Pustl. 35 10c.

44. Visas Svietas. Žemė, kalnai, van-duo, upės, žmonės, miestai, statis-tiškos žinios. Sutašė P. Mikolai-45. Žodynėlis. Angliškai - Lietuviš-kas. Sutašė kun. P. Saurusaitis. Pustl. 199 35c.

Užisakant knygas, kartu reikia ir pinigų prisistoti sekandui adresu: "SANDARA", Book Dept., 327 E St., Boston 27, Mass.

Vietos žinios.

SVEČIAI IŠ LIETUVOS.

Svečiai iš Lietuvos, gerb. Natkevičius ir Žyglis, Politinio Izdo vaju pradėjo nuo Bostono. Į Bostoną atvažiuavo pereinatos subatos vakare. Stotyje juos pasitiko didelis pažymesnių lietuvių pulkelis su keliais automobiliais.

Sekandčią dieną, kovo 12 d. (nedėlios vakare) Bethesda svetainėje buvo parrenngta svečių garbei vakariene, kurioje dalyvavo arti pusantro šimto svečių. Aukų Politiniam Izdui per vakarienę sudėta \$1,004 su centais.

Pereitą panedėlį, kovo 13 dienos vakare, buvo viešos prakalbos didesnėje salėje tos pačios Bethesda svetainės. Žmonių prisirinko pilna salė. Kalbėjo, apart svečių, stud. N. Rastenis ir adv. F. J. Bagočius (kelios dienos atgal grįžęs iš vakarų su jauna pačiuote). Čia Politiniam Izdui suaukota suvirš \$280.

Be to, nedėlioje buvo atliekamo laiko, tad svečiai kalbėjo Cambridge'uje, kur aukų surinkta \$60.

Kovo 14 d. keliais automobiliais palydėta svečiai į stotį ir iš ten traukiniu 4:57 v. vakare išvažiuo į Worcester, kur tą patį vakarą buvo jų prakalbos.

Worcesteryje klerikalai stengėsi pakrikdyti prakalbas. Net buvo skusta, buk tai kalbės bolševikai, atvažiuavę iš Lietuvos. Atėję du detektivai patyrinėjo ir, pamatę klerikalų melą, prakalbų netrūkdė. Prakalbos gerai pavyko. Aukų surinkta \$318.27 ir antroje kolektoje susirinkimo išlaidoms surinkta \$19.

Iš Worcester svečiai grįžta į New Yorką, kur kovo 15 jiems rengiama vakariene.

VIEŠA PADĖKA VARDE A. L. T. SANDAROS 7 KP.

Sirdingai ačiu visiems, kurie dalyvavo priėmimo garbingų svečių p. V. Natkevičiaus ir p. B. Žygelio. Sirdingai ačiu, kurie pavėntė savo laiką ir davė automobilius: p. Šidlauskas, p. Ivaškevičius, p. Jakimavičius, p. Šaltis, p. Bagočius, p. Valiulis, p. Jeneliunas. Sirdingai ačiu mūsų gerb. kompozitoriui Mikui Petrauskui, kuris priėmė svečius ir iškėlė puikią vakarienę savo Respublikoje.

Sirdingai ačiu visiems, kurie dalyvavo iškilmų Pokilyje - Vakarieneje ir sudėjo puikią auką Politiniam Izdui. Ačiu visiems, kurie išpildė programą. Sirdingai ačiu tiems, kurie rėmė darbū ir pinigais per prakalbas.

Varde rengimo komisijos ir 7 kuopos dėkavoju visiems.

S. Mockus.

P. S. Visos aukos surinktos per vakarienę ir prakalbose pasiūstos į Politinį Izdą į Chicago. S. M.

A. L. T. SANDAROS 7 KP.

Kovo 12 dieną buvo 7 kuopos susirinkimas. Dalyvavo labai daug narių ir prisirašė keletas naujų narių, buvo išduoti raportai įvairių komisijų. Iš raportų pasirodė, kad yra daug rengiama, butent: teatrai, prakalbos, paskaitos. Apie pirmą valandą atėjo kap. Vladas Natkevičius, Steig. Seimo sekretorius ir Mokytojų Profesinės Sąjungos pirminkas gerb. Bolys Žygelis - Valstiečių Sąjungos atstovas. Priimti su dideliu

entuziazmu. Trumpai kalbėjo p. kap. V. Natkevičius ir p. Bolys Žygelis. Po jų kalbos, pagerbimui Lietuvos Respublikos ir Steigiamojo Seimo Sekretoriaus V. Natkevičiaus ir mok. pirmininko B. Žygelio suukta tris syk: Valio, Valio, Valio!

Šiame susirinkime apkalbėta apie Lietuvių Politinį Izdą ir prie kultūros ir Politikos vaju darinkta komisija prie S. Mockaus, kuri rūpintis surengimu maršruto Naujojoj Anglijoj. Nutarta vienbalsiai, kad kiekvienas narys turi prirašyti po naują narį ir kol pasibaigs mūsų Politinis vaju, kad sykiu ir pasibaigtų mūsų užbrėžtas tikslas, butent 7 kuopos gauti 500 narių ir nepasiduoti Pittsburgo kuopai. Nedaug jau mums betruks ta iki 500 narių - tik 349. Stokit visi į darbą! Stokit visi į mūsų Sandariečių eiles!

Kuopos Koresp.

KLERIKALAI JAU ISTIKRUJŲ PRADĖJO GERINTIS LENKAMS.

(Taša nuo 5 pusl.)

vės gynėjai kareiviai - ir tie negaus žemės dovanai. Klerikalai, pervarę tokį žemės reformos išatymą, pajuto, kad jie susikurę ugnelę sau po kojų, kurioje gali ir jie patys žūti. Jie, gerai nujausdami, kad Lietuvos liaudis pasipiktinusi tokia klerikalų politika, gali sukilti ir ponus klerikalus gali išvyti į pipirų žemę, sugalvojo gauti sau apgynėjus, jeigu butų reikalas. Na ir štai vasario 16 d., apvaikščiojant sukaktuves ketverių metų Lietuvos nepriklausomybės, Lietuvos klerikaliskas prezidentas suteikė amnestiją Lietuvos išdavikams lenkams, paleisdamas juos iš kalėjimo, tai yra tuos, kurie buvo jau visai prisirengę padaryti lenkų sukilimą, išžudyti Lietuvos izymesnius ministerius ir sutverti lenkišką valdžią Kaune. Tik ačiu Lietuvos žvalgybos akvyvumui, laiku buvo pastebėta ir lenkpalaičių plenai nuardyti, o patys lenkai sukišti į kalėjimą kaip šalies išdavikai. Klerikaliskas Lietuvos prezidentas, paleisdamas lenkus iš kalėjimo, visai nekreipė domės į lietuvius politiskus prasi-kaltėlius, kurių džiūsta gana daug Lietuvos kalėjimuose. Mat, klerikalams lietuviai yra daug pavojingesni, negu lenkai. Klerikalai paleidžia Lietuvos išdavikus iš kalėjimo tuom laiku, kada lenkai stiprina savo jėgas apie Vilnių, ir baisiausia terorizuoja lietuvius Vilniuje, ir bile valandą yra pasirengę pulti lietuvius. Jie patys sako: kaip tik mes išgirsime pirmutinį šuvį iš Lietuvos pusės, mes pulsime Lietuvą. O klerikalai tokius provokatorius, kurie prisirengę viską gerai gali paleisti tą šuvį, paleido iš kalėjimo.

Gerbiamas skaitytojai! gustok ant valandėlės ir šaltai apmastyk, ką reiškia Lietuvai tokia klerikalų politika, o matysi, jog reiškia tą, kad per Varšuvą į Ryumą, ir kad prie mažiausio Lietuvoj bruzdėjimo jie yra pasirengę Želigovskį parsikviesti į Kauną, kaip pasikvietė į Vilnių.

Taigi mes, Amerikos lietuviai vidurinės sriovės, kurie esame tiek daug dirbė ir aukų sudėję įvairiems Lietuvos reikalams, turime pakelti savo balsą ir griežtai

pareikalauti, kad klerikalai grįžtų atgal prie žemės reformos įstatymo ir kad jie perleistų taip, kad Lietuvos mažžemiai ir bežemiai butų aprupinti žeme ir kad dvarininkams nebutų mokama už atimamas nuo jų žemes, kurias jie valdė per šimtmečius. Taipgi kad butų atimtos žemės bažnyčių ir vienuolynų. Taipgi kad butų suteikiama amnestija ir lietuviams politiskiams prasi-kaltėliams. Ir mes tą turime padaryti greitai per savo centralines organizacijas, kaip tai per A. L. T. Sandarą, L. P. Sąjungą, S. L. Amerikoj, ir T. M. D-ją.

Beto da mes turime visomis savo išgalėmis remti Lietuvos Šaulius, kurie yra tikri Lietuvos sargai ir kurie gavę nuo mūsų tikrai gerą paramą mokės ir galės apginti Lietuvą Tėvynę mūsų nuo išlaukinių ir vidujinių priešų.

Taipgi nemažai turime remti ir L. Valstiečių Sąjungą, kuri dabar pas mus atsiunčia savo atstovą. L. V. Sąjunga yra artimiausia Lietuvos darbo žmonių organizacija, kuri per savo atstovus nors ir didelėje mažumoj St. Seime, vienok drašiai gina Lietuvos darbo žmonių mažžemių ir bežemių reikalus. Už tai mes turime remti jos atstovus pinigais čia Amerikoje, kurie parsisų pagelbą į Lietuvą varymui agitacijos, kad sekančiuose rinkimuose į L. parlamentą L. V. Sąjunga praverstų savo didžiumą narių. Kad L. V. S. turės narių didžiumą L. parlamente, tada bus aprupinti ne dvarponių ir kunigų reikalai, bet Lietuvos darbo žmonių reikalai, ir valdys Lietuvos žemelę tie, katrie jau dirba, o ne tie, katrie iš darbininkų prakaito valgo duoną ir tuos pačius darbininkus persekioja.

Petras Jaras.

14 STALŲ POOLRUIMIS

Turi buti geitai parduotas. Vieta išdirbta per 40 m. Kaina ir išlygos bus pusvelčiai. Dėl platesnių žinių kreipkitės į (12)

LITHUANIAN AGENCY

A. Ivaškevičius, 361 Broadway, So. Boston arba 667 1/2 Main St., Montello.

Lietuvon.

Praslinko žiemos šventės. Lietuvoje žmonės jau pradeda rengtis prie pavasario ir vasaros darbų. Bet jie laukia pagalbos iš Amerikos nuo savųjų. Taigi siūskite PINIGUS tik per mūsų agentūrą, o pinigai nueis greitai. Mes siūnciame pigiausiu dienos kursu, o taipgi siūnciame ir Amerikos dolariais.

Darome visokius liudymus, įgaliojimus, davernastis, vekselius. Parduodame laivakortes ant geriausiu laivų į Lietuvą ir iš Lietuvos.

Visokiuose reikaluose kreipkitės tik pas mus: URBSA, SEKYS IR KO.

101 Oak St., Lawrence, Mass.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA

Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavinti muzikoje: nedaugelio geidžianti - tegul nors gaidas išmokyti. Kas daugiau nori pažinti muzikos meną, tam yra šie mokslai: dainavimas, teorija kompozicijos, chorvedystė, pianas, smuika ir kiti instrumentai.

10 lenkėjų dainavimo ... 15 dol. 10 lenkėjų chorvedystės ar teorijos kompozicijos ... 15 dol. 10 lenkėjų ant bile instrumento ... 13 dol. Pastaba: Prasilavinusiems dainininkams patartina imt lekcijas Operos repertuaro. 10 lenkėjų - 30 dol. Ad.: 769 BROADWAY. SO. BOSTON, MASS. MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

PRANEŠIMAS

Šiuomi pranešame, kad dabar yra geriausias laikas malevoti ir popieruoti kambarius iš vidaus, nes vėliaus ant vasaros bus daugiau darbų iš oro pusės ir tada reikės mokėti daug brangiau už tuos pačius darbus negu dabar.

Todėl, kas turite namus taisyti iš oro arba vidaus, patariame atlikti dabar.

Mes atliekame sekančius pirmos klesos darbus:

KARPENTERIO VISOKIUS DARBUS MALEVOTI IŠ ORO PUSĖS POPIERUOTI KAMBARIUS BALTINTI LUBAS

Žodžiu sakant, atliekame visokios rūšies darbus; pribudavojame naujus pijazus, kambarius, nusvirusius namus sukeliame ir permurijame fundamentus ir apmaliavojame namus iš oro ir vidaus pusės, su geriausios rūšies maleva.

Mes turime 15 metų patyrimą šiose darbuose, ir už kiekvieną darbą mes gvarantuojame atsakančių darbą greitai ir gerai, ir dabar už numazintas kainas.

House Remodeling Company JONAS IVAŠKEVIČIUS, MANAGER. 361 WEST BROADWAY, SOUTH BOSTON, MASS. Telefonai: So. Boston 605 ir 1337

FĖRAI! FĖRAI!

LIETUVIŲ LABDARYSTĖS DRAUGYSTĖ Rengia Metinius Fėrus-Kermošių arba visuotinį lietuvių susirinkimą. FĖRAI PRASIDEDA PĖTNYČIOS VAKARE, tai yra 10 KOVO-MARCH

Ir Tėsis kiekvieną vakarą iki 18 KOVO-MARCH, 1922. Fėrai prasidės 7 v. vakarais. Subatomis, 11 ir 18 Kovo, nuo 6 v. LIETUVIŲ SVETAINĖJE, Kamps E ir Silver St., South Bostone.

Kiekvieną vakarą bus skirtingas programos: grajinis Benas, dainuos solistai ir chorai, bus visokių juokdarių ir kalbės kalbėtojai. Trumpai pasakius, bus visokių naujausių ir linksminančių štukų

LIETUVIS GRABORIUS. Siuomi pranešu visiems Bostono ir apielinkės lietuviams, kad nupiginau kainas už grabus, ir visą palaidojimą Palaidoju numirusų už \$100.00 ir augščiau. Pasitakius reikalui, kviečiu brolius lietuvius ir iš apielinkės kreiptis pas mane, o aš darbą atlieku gerai, gražiai, mandagiai ir pigiau negu kas kitas. Žodžiu sakant patarnauju kongeriausiai, visiems dykai už nuvažiavimą į kitus miestus nieko nerokuoju. Pasitakius reikalui kreipkitės šiuo adresu: P. J. AKUNEVIČIUS 258 BROADWAY, SO. BOSTON, MASS. Tel. gyvenimo: S. B. 1891-M; Ofiso: 381.

DR. RICHTER'S "PAIN-EXPELLER" Kaip tik pasirodė pirmutinis apsiirškimas peršalimo, pirmutinis reumatizmo ir neuralgijos gelimas, tad naudokite šita patikėtina naują vaistą. ... F. AD. RICHTER & CO. 104-114 So. 4th St. Brooklyn, N. Y.

Pamėginkite naują Ruffles Su užregistruotu vaishazėnkliu. ... Ruffles yra isoi pavėikiantis pleiskanu pašalintojas - begaliniai puikus plauku sutaisytojas, kuris patiks kad ir gačniausiai ypatai.

LIETUVIŲ MUZIKOS KONSERVATORIJA Muzikos mokslas prasidėjo. Jaunesnieji, ypač, turi prasilavinti muzikoje: nedaugelio geidžianti - tegul nors gaidas išmokyti. ... Ad.: 769 BROADWAY. SO. BOSTON, MASS. MIKAS PETRAUSKAS, Vedėjas.

Kerdieju Spaustuve. (Kerdiejus Press) 598 Broadway, (2-ros Lubos) SOUTH BOSTON, MASS. Jei jums reikia gerų spausdinių, kaip Lietuvių, taip Anglų arba ir dar kitomis kalbomis, tai kreipkitės pas Kerdiejus, jie gerai padaro spaudos darbus - be klaidų. ... Kamps Broadway ir I Street.

Išgaminuoju Akis Pritaikau Akinius Galvos skaudėjimas ir kitoki negeistini apsiirškimai kuno tankiai paeina nuo nuvargusių akių. Duok savo akis išgaminuoti patyrusiam optometrui. ... J. L. PASAKARNIS O. D. Ofisas ir Gyvenimas: 377a Broadway, cor. E Street, SO. BOSTON, MASS.

Ofiso Tel. S. B. 441 Residence W. Newton 1016-R. Lietuvsy Advokatas Veda visokias provas, kaip tai: civiliskas ir kriminaliskas; padaro visokius dokumentus prie pirkimo ir pardavimo. ... (Virš Prekybos Bendrovės).

Strand Lunch Puikiausia Lietuviška VALGYKLA So. Bostone. Svariai viskas užlaikoma. ... K. BLINSTRUBAS, Prop. 304 W. Broadway, So. Boston, Mass.

KASDIENINIS MAISTAS VISIEMS REIKALINGAS Žinomas senas biznieriūs ANT. NAUJOKAITIS 208 West Fifth Street, South Boston, Mass. ... P. BUTKEVIČIUS, 301 E St., So. Boston, Mass.

DEL VISŲ! Taisau visokius čeverkykus vyrų, moterų ir vaikų. Gali vaikščioti taip kad su naujais. ... Puiki Lietuviška UŽEIGA pas ANTANĄ TAMULEVIČIŲ 300 Broadway, S. Boston Mass.